

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ 1' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | ΠΑΣΧΑ 1961 | ΑΡΙΘ. 6

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΣΚΟΥΦΟΥ

ΤΟ ΘΕΑΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Λάμψε μὲ διπλαῖς ἀκτίνας, ᾧ "Ἡλιε, καὶ σὺ, Οὐρανέ, ἀπὸ τὴν ἄμετρόν σου χαράν, μὲ πλέα εὐμορφὴν στολὴν τοῦ φωτός στόλισε τὸ γαληνόμορφον πρόσωπον. Ἀναστήθη ἀπὸ τὸν θάνατον εἰς γλυκεῖαν ζωὴν ὁ Χριστός, ἀλλάχθη ὁ τάφος εἰς θάλαμον, καὶ οἱ πληγαῖς δὲν στάζουν πλέα αἷμα, ἀμὴ δόξα.

Στραφήτε, ᾧ Χριστιανοί, νὰ ἰδῆτε τὸν Δεσπότην Χριστόν, ὅπου νικᾶντας τὴν δύναμιν ὄλην τοῦ θανάτου, ἀναστήθη τροπαιοφόρος! Καὶ ἂν ἐπικράνητε εἰς τὸ πάθος, χαρῆτε τώρα εἰς τὸν θρίαμβον. Ἴδετε, ὄχι πλέα ἀκάνθαις, ἀμὴ ἀστέρεις τοῦ στεφανώρου τὴν κορυφήν! Δὲν τρέχει πλέα αἷμα, ἀμὴ δόξα ἀπὸ ταῖς πληγαῖς! Δὲν φαίνεται ὡς τὸ πρότερον γυμνός εἰς ἓνα ξύλον, ἀμὴ στολισμένος μὲ τὰ κάλλη τοῦ Οὐρανοῦ ἀ-

κτινοβόλος ἀστράπτει. Τὰ αὐτῖα, ὅπου ἤκουσαν ταῖς βλασφημίαις τῶν Ἰουδαίων τώρα εὐφραίνονται μὲ τὰ τρισάγια τῶν Ἀγγέλων. Ἡ γλῶσσα ὅπου ἔσταζε χολήν, τώρα στάζει ἀμβροσίαν καὶ νέκταρ, καὶ ὅπου σκληρὰ καρφιά ἐκαταξέσχισαν τὴν Θεϊκὴν Σάρκα, ἐκεῖ ἀνθοῦσι πορφυροστόλιστα ρόδα. Ὡ πόσαις καὶ πόσαις χάριταις τοῦ πετοῦσι τριγύρου εἰς τὸ πρόσωπον. Ὡ πόσοι καὶ πόσοι Γαλαξίαις τοῦ λευκαίνουσι τὸ εὐμορφον μέτωπον. Ὡ πόσα... Ἀμὴ ἀφήτε με νὰ βλέπω θέαμα τόσης εὐμορφίας. Καὶ ἐπειδὴ καὶ δὲν ἤμπορεῖ νὰ τὸ ἐξηγήσῃ ἡ γλῶσσα, ἅς τὸ χαροῦσι κἀν τῆς διανοίας τὰ ὄμματα...

**

Καὶ τί τοῦτο, ὅπου ὀφθαλμοφανῶς βλέπω, νικητὰ τοῦ Ἄδου Χριστέ; Λοιπὸν ἀναστήθῃς ἀπὸ τὸν θάνατον εἰς τὴν ζωὴν, ἀπὸ τὰ σκότη τοῦ τάφου εἰς τὸ φῶς τοῦ Ἥλιου, καὶ φυλάττεις εἰς τὰς χεῖρας, εἰς τὴν πλευρὰν καὶ εἰς τοὺς πόδας τὰ σύμβολα τῆς φθορᾶς, ταῖς πληγαῖς; Ἄν εἶσαι ἡ Βίβλος τῆς ζωῆς, διατὶ νὰ φαίνωνται εἰς τὸ ἔνδοξον καὶ ἀφθαρτὸν σου Κορμὶ οἱ χαρακτῆρες τοῦ θανάτου; Ἄν εἶσαι ἡ πηγὴ τῆς ἀθανασίας, καὶ τῆς δόξης ὁ Οὐράνιος Βασιλεὺς, διατὶ νὰ δείχνης τὰ ἄσχημα ταῦτα στίγματα τῆς δουλείας; Ποῖος ἐδῶ εἰς τὴν γῆν εἶναι ἡ χαρὰ τῶν ἀνθρώπων, ποῖος ἐπάνω εἰς τὸν Οὐρανὸν εἶναι ἡ τρυφή καὶ ἀγαλλίασις τῶν Ἀγγέλων; Διατὶ λοιπὸν εἰς τὴν Θεανδρικήν σου Σάρκα φέρεις τόσον βαθεῖα τυπωμένα τὰ μνημόσυνα τῆς θλίψεως καὶ τῶν φρικτῶν σου παθῶν; Ἀμὴ τί λέγει ἡ γλῶσσα, τί γράφει ὁ κάλαμος; σφαίνοσι καὶ τὰ δύο.

**

Τούταις δὲν εἶναι πληγαῖς, ἀμὴ πηγαῖς, ἀπὸ ταῖς ὁποίαις τρέχει μία ἀθάνατος δόξα. Εἶναι ἀμάραντα ρόδα, ὅπου τοῦ πλέκουσιν ἓνα ἀφθαρτον στέφανον. Εἶναι φωτοπάροχα, ἄστρα, ὅπου τὸν στολίζουσιν ὡς

ΕΠΙ ΤΗ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ

Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐμφανίσεων τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου εἰς τοὺς μαθητὰς Αὐτοῦ ὑπῆρξε καταπληκτικόν. Ἡ ἄμεσος ἐμπειρία αὐτῶν, ὅτι ὁ Κύριος ἀνέστη, τοὺς συνεκλόνησε καὶ ἐγένετο ἡ κινητήριος δύναμις, ἡ ὁποία μετέβαλε ἄρδην τὸν ψυχικὸν κόσμον, τὰς σκέψεις, τὰ σχέδια καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν Ἀποστόλων. Ἄς ἴδωμεν μερικὰς ἐκ τῶν θαυμασιῶν τούτων μεταβολῶν.

Οἱ ἀπόστολοι προήρχοντο ἐκ τῆς βορείου ἰουδαϊκῆς ἐπαρχίας τῆς Γαλιλαίας, ἥτις ἦτο οἰκονομικῶς πτωχὴ, πνευματικῶς ἀσημαντος καὶ ἱστορικῶς σχεδὸν ἄγνωστος. Ἦσαν πτωχοὶ χωρικοὶ ἢ τελῶναι καὶ ἰδίως ἀλιεῖς πτωχοὶ, οἵτινες ἔζων πλησίον τῆς Καπερναοῦμ, στενωῶς συνδεδεμένοι πρὸς τὸ περιβάλλον των. Πρὸ τῆς κλήσεώς των ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ἔζων ἐντὸς τοῦ λίαν περιωρισμένου κύκλου τῶν τοπικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν των σχέσεων. Ὡσαύτως μετὰ τὴν πρώτην κλήσιν ἐπέστρεφον εἰς αὐτάς, ὡσάκις ἠδύναντο. Ἐχρειάσθησαν πολλαὶ νοουθεσίαι καὶ συστάσεις ἐκ μέρους τοῦ Διδασκάλου, διὰ νὰ τὸν ἀκολουθήσουν στενωτέρου καὶ περισσώτερου χρόνον. Ἦδη μετὰ τὸν θάνατόν Του ἑπτὰ ἐξ αὐτῶν εἶχον ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὴν ἐργασίαν των παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γεννησαρέτ. Βλέπομεν ἐνταῦθα τὸν νόμον τῶν μικρῶν ἀνθρώπων. Εἶναι ἐξέχως δύσκολον τὸ νὰ ἐξέλθουν ἐκ τοῦ στενοῦ κύκλου τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεώς των, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔχουν συνηθίσαι καὶ τὸν ὁποῖον ἀγαποῦν, παρὰ τὴν σκληρότητα καὶ τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας ὁ κύκλος οὗτος παρουσιάζει. Εἶναι ἀνθρωποειδεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐγκαταλείπουν τὸν Διδάσκαλόν των καὶ διασκορπίζονται, μόλις ἀντικρύζουν τὴν ῥωμαϊκὴν σπεῦραν εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεθσημανῆ. Προδίδουν, ὡς ὁ Πέτρος, τὸν Διδάσκαλόν των καὶ μάλιστα μεθ' ὄρκου, ἐγκαταλείπουν Αὐτὸν μόνον εἰς τὰ φρικτὰ πάθη Του καὶ κλείονται εἰς τὰς οἰκίας διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

ἔμφυχον Οὐρανόν. Εἶναι στόματα τῆς καρδίας ὁποῦ κηρύττουσιν εἰς ὄλον τὸν κόσμον τὴν ἔνθερμόν του ἀγάπην. Εἶναι ἔμφυχα κειμήλια τῶν οὐρανίων χαρίτων. Ἐνδοξα στίγματα τῆς Θεανδρικῆς του ἀνδρείας. Παμφαεῖς ἀκτίνες τοῦ νοητοῦ Ἥλιου, ἀσφαλῆ καταφύγια τῶν ἀνθρώπων, καὶ θύραις πάντα ἀνεωγμέναις τοῦ μυστικοῦ Παραδείσου.

Ἄλλ' ὅποια εἶναι ἡ μεταβολὴ καὶ μεταμόρφωσις τῶν μετὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀπολύτου βεβαιότητος, ὅτι «ἠγγέρθη ὁ Κύριος ὄντως»! Οἱ ἀπογοητευμένοι, οἱ ἀποτεθαρρημένοι καὶ διεσπαρμένοι μετεβλήθησαν αἰφνης εἰς τολμηροτάτους καὶ λεοντοθύμους ἄνδρας, ἀντιμετωπίζοντας τὸν κόσμον ὀλόκληρον μὲ σαφῶς καθωρισμένους ἱεραποστολικούς σκοπούς, μεστούς ζήλου ἀποστολικοῦ καὶ ἐτοιμούς νὰ ῥίπτουν πανταχοῦ προκλήσεις κατὰ τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῆς πολιτικῆς ἀποκλειστικότητος τῶν Ῥωμαίων». Αὐτοὶ οἱ «χωρικοὶ», οἱ «ἐπαρχιωταὶ», οἱ «Γαλιλαῖοι» ὄλιγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ εὐρίσκονται εἰς τὰς πλέον ἀπομεμακρυσμένας ἐπαρχίας, χώρας καὶ μεγάλας πόλεις τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Οὐδεὶς πλέον μένει παρὰ τὴν ἀπομεμονωμένην ἐκ τοῦ κόσμου λίμνην τῆς Γεννησαρέτ. Ὁ Σίμων Πέτρος εὐρέθη εἰς Ῥώμην μετὰ ταξίδιον πολλῶν μηνῶν. Ὁ Ἀνδρέας δρᾷ ἐν Βιθυνίᾳ, νοτίως καὶ ἀνατολικῶς τῆς Μαύρης θαλάσσης. Ὁ Ἰάκωβος ὁ Ζεβεδαῖος θανατοῦται ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ. Ὁ Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἐφσον καὶ εἰς τὴν Πάτμον. Ὁ Φίλιππος κηρύττει τὸν Ἀναστάντα εἰς τὴν Ἱεράπολιν τῆς Φρυγίας. Ὁ Βαρθολομαῖος δρᾷ ἱεραποστολικῶς ἐν ταῖς περιοχαῖς τῆς Μεσοποταμίας. Ὁ Ματθαῖος κηρύττει τὸν Χριστὸν εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ τὴν Αἰθιοπίαν, ὁ Θωμᾶς εἰς τοὺς Πάρθους καὶ ἐν Ἰνδίας. Ὁ Ἰάκωβος ὁ νεώτερος εἶναι ὁ μέγας ἅγιος τῶν Ἱεροσολύμων. Ὁ Ἰούδας ὁ Θαδδαῖος ἐργάζεται ἐν Παλαιστίνῃ· ὁ Σίμων ὁ ζηλωτὴς ἐν Σαμαρείᾳ, Ἱερουσαλήμ καὶ Πέλλῃ. Ὁ Ματθίας ἀπαντᾷται ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ βραδύτερον ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ. Ὁ ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ οὐδεὶς τῶν Ἀποστόλων ἀπαντᾷται εἰς τὸν στενὸν κύκλον τῆς ἰδιαιτέρας του πατρίδος καὶ οὐδεὶς ἀσχολεῖται μὲ τὸ ἐπάγγελμά του. Τί συνετέλεσεν, ὥστε νὰ διασπᾷσιν τελείως τὸν νόμον τῆς ἀναζητήσεως τῆς ἀποκαταστάσεως εἰς ἓνα τύπον καὶ τῆς συνδέσεως μὲ τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἐπάγγελμα; Τί ὤθησεν αὐτοὺς εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἐφ' ὅσον ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖον ἐγνώρισαν μόνον ἐπὶ 2½ περίπου ἔτη, κατεδικάσθη καὶ ἐθανατώθη ὡς κοινὸς ἐγκληματίας; Ποῖος ἐχάρισεν εἰς τοὺς χωρικοὺς καὶ ἄλιεῖς τούτους τὸ θάρρος τοῦ κηρύττειν, τὴν τόλμην τοῦ συγγράφειν, τὸν ἐξευγενισμόν τῆς ἀγιότητος καὶ τὴν δύναμιν τῆς μετὰ χαρὰς ὑποδοχῆς τοῦ μαρτυρίου; Πῶς ἐνεδυναμώθησαν εἰς τὸ νὰ περιφρονοῦν τὰ θέλγητρα τοῦ κόσμου καὶ τοῦ χρήματος καὶ εἰς τὸ νὰ περιέρχωνται τὴν οἰκουμένην, «τεσσαράκοντα παρὰ μίαν» πολλάκις λαμβάνοντες, ῥαβδιζόμενοι, λιθαζόμενοι, ναυαγοῦντες, «ὀδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις

ποταμῶν, κινδύνους ληστῶν, κινδύνους ἐκ γένους, κινδύνους ἐξ ἔθνῶν, κινδύνους ἐν πόλει, κινδύνους ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνους ἐν θαλάσῃ, κινδύνους ἐν ψευδαδέλφοις, ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι»; (Β' Κορ. ια', 24-27). Ἡ μεταβολὴ αὕτη εἶναι πράγματι μηδαμινὴ ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ. Χωρικοὶ ταξιδεύουν εἰς τὸν κόσμον ὀλόκληρον, χειρώννακτες γίνονται κήρυκες καὶ συγγραφεῖς, ἄνθρωποι δειλοὶ παρουσιάζονται μὲ ἥρωϊκὸν φρόνημα, ψυχὰ ἀσταθεῖς ἀποκτοῦν σταθερότητα μέχρι τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου.

Μετὰ θάρρους κηρύττουν. «Ὁ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεσάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν... ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν» (Α' Ἰωάν. α', 1-3). Μετὰ θάρρους βροντοφωνεῖ ὁ πρῶν ἀρνητῆς Πέτρος: «γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι Κύριον καὶ Χριστὸν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε» (Πράξ. β', 36). Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης μαζί διεκλήρυσαν ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου: «Οὐ δυνάμεθα ἡμεῖς, ἃ εἶδομεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν» (Πράξ. δ', 20). Αὐτὴ ἡ ἐμπειρία λοιπὸν τῶν Ἀποστόλων ἦτο ἡ κινήτριος δύναμις τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος καὶ ἡ δύναμις τῆς διωκομένης Ἐκκλησίας. «Ἡ γέννησις τοῦ Χριστιανισμοῦ», ὡς λέγει ὁ Γερμανὸς Καθηγητῆς Ρήντμαν, «οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ ἡ πασχαλινὴ βεβαιότης, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ζῆ». Ἡ βεβαιότης αὕτη διαποτίζει τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀναστάσεως, ἣτις εἶναι ἡ μόνη πιστὴ θυγάτηρ καὶ κανονικὴ συνέχεια τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις ἐθεμελιώθη ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων διὰ τοῦ κηρύγματος περὶ τῆς Ἀναστάσεως.

***

Ἄλλ' ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, ἡ ὁποία μετεμόρφωσε τοὺς Ἀποστόλους, πρέπει νὰ σημάνῃ καὶ τὴν ἰδικήν μας μεταμόρφωσιν καὶ ἀνάστασιν εἰς μίαν νέαν ζωὴν. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ λάβαρον καὶ ἡ σημαία τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τὰς πτυχὰς τῆς ὁποίας δέον νὰ ἀγωνίζεται καὶ πᾶς ἕκαστος ἐξ ἡμῶν. «Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρωμ. ζ, 4) καὶ τοιοῦτοτρόπως «καταντήσωμεν εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν» (Φιλίπ. γ', 10). «Ἄν κανεῖς — ὡς ἔχει γράψει ὁ Γκουαρντίνι —, ῥωτοῦσε τί εἶναι ἡ Λύτρωσις, τί εἶναι τὸ νὰ ἔχῃς τὴν Λύτρωσιν, τὸ νὰ εἶσαι λυτρωμένος, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀπαντήσωμε: ὁ Ἀναστάς Κύριος. Στὸ πρόσωπό Του ὀλόκληρη ἡ Πλάσις ἀνυψώθηκε ὡς τὸν

Η ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ

Οι ὕμνοι πού λένε στὴν ἐκκλησία κατὰ τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα εἶναι, θαρρῶ, ἀπὸ τὰ πιὸ ὑψηλὰ κι' ἀπὸ τὰ πιὸ πνευματικὰ ἔργα τῆς ὀρθοδοξίας. Ὁ Κανόνας τοῦ Πάσχα εἶναι ποίημα τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, κι' ὁ Εἰρμός τῆς α'. Ὡδῆς εἶναι τεῦχος: «Ἀναστάσεως ἡμέρα· λαμπρυνθῶμεν λαοί. Πάσχα, Κυρίου Πάσχα. Ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμᾶς διεβίβασεν, ἐπινίκιον ἄδοντας».

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἦτανε, ἔπως δείχνει τὸνμα του, ἀπὸ τὴ Δαμασκό, τὸ γένος Σύρος, γεννήθηκε δηλαδὴ στὴν πολιτεία πού φανερώθηκε ὁ Χριστὸς στὸν Παῦλο ὅπου κατάρτεχε τὴ Θρησκεία του, καὶ στράβωσε τὰ σωματικά του μάτια γιὰ νὰ τοῦ ἀνοίξη τὰ πνευματικὰ καὶ νὰ γίνη ἀπόστολός του. Λοιπὸν ὁ Ἰωάννης ἀπὸ μικρὸς εἶχε κλίση στὰ θρησκευτικά, μ' ὄλο πού ὁ πατέ-

---

προσιώνιο Θεό. Καὶ τώρα ἔρχεται στὸν κόσμον ὡς ἡ ἀφθαρτὴ ἀρχή. Ἐνεργεῖ σὰν τὴ φλόγα, πού ἀνάβει τὴ φωτιά· σὰν τὴ θύρα, πού σὲ προσελκύει νὰ μπῆς μέσα· σὰν ζωντανός, δρόμος, πού σὲ καλεῖ νὰ τὸν ἀκολουθήσης (Λουκ. ιβ', 49· Ἰωάν. ιδ', 6). Αὐτὸς ὁ Ἀναστάς πρέπει νὰ ἐλύση τὰ πάντα νὰ λάβουν μέρος στὴ μεταμόρφωσι Του καὶ στὴ Δόξα Του). Πρέπει νὰ τὸ ἐνοήσωμεν καλῶς. «Ἐν τῷ ἀναστάντι δεδοξασμένῳ σώματι τοῦ Κυρίου συνανέστη νεοποιηθεῖσα καὶ ἀφθαρτισθεῖσα καὶ δοξασθεῖσα καὶ ἡ σωματικὴ φύσις τοῦ ἀνθρώπου καθόλου... ὡς καὶ πᾶσα ἡ συστενάζουσα καὶ συνωδίνουσα μετὰ τοῦ πεσόντος ἀνθρώπου κτίσις... Πράγματι μετὰ τοῦ ἀναστάντος «πρωτοτόκου ἐκ νεκρῶν» ζωοποιηθὲν συνανέστη καὶ ἐδοξάεθη καὶ πᾶν μέλος τοῦ μυστικοῦ σώματός του καὶ γενικῶς συνανέστη δυνάμει καὶ ὀλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης» (Ἰωάννου Καρμίρη, Σύνοψις τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν Ἀθήναις 1957, σελ. 68). Κατὰ τοὺς πασχάλιους ὕμνους τῆς Ἐκκλησίας μας, «ἐκ...θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν Χριστὸς Θεὸς ἡμᾶς διεβίβασε», «θανάτῳ θάνατον πατήσας» καὶ ἐνδύσας «διὰ πάθους τὸ θνητὸν ἀφθαρσίας εὐπρέπειαν». Πράγματι ὁ Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν «ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο» (Α' Κορ. ιε', 20). Δικαίως λοιπὸν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνας θεωροῦμεν τὸ Πάσχα ὡς τὴν κατ' ἐξοχὴν ἑορτὴν, ὡς τὴν «Λαμπρὴν». «Ὅθεν ἄς ζῶμεν ἀνταξίως αὐτῆς, «ἐν καὶ ν ὀ τ η τ ι ζ ῶ ῆ ς».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ρας του ήθελε νὰ τὸν κἀνῃ ἄρχοντα, γιατί κι' αὐτὸς ἦτανε ἐπίσημος ἀνθρωπος κ' εἶχε μεγάλο ἀξίωμα στὸ παλάτι τοῦ ἀμιοῦρᾶ τῆς Συρίας, τὸν καιρὸ πού βασιλεῦε στὴ Κωνσταντινούπολη Λέοντος ὁ Ἰσαυρος. Καὶ γιὰ νὰ πάρῃ ὁ γυιὸς του μεγάλη σπουδὴ, ἤθελε νὰ βρῆ κάποιον πολὺξερο δάσκαλο νὰ τὸν παραδώσῃ στὰ χέρια του. Μιὰ μέρα ἔμαθε πὼς οἱ σαρακηνοὶ εἶχανε πάγει στὴ Δαμασκὸ κάμποσους χριστιανοὺς πιασμένους σκλάβους στὸν πόλεμο, καὶ πὼς πουλήσανε ὅσους μπορέσανε καὶ πὼς τοὺς ἄλλους θέλανε νὰ τοὺς σκοτώσουνε, ἀφοῦ δὲν τοὺς ἀγόραζε κανένας.

Πῆγε λοιπὸν γιὰ νὰ γλυτώσῃ ὅσους μπορέσει, καὶ φτάνοντας στὸ παζάρι εἶδε ἕναν σκλάβο δεμένον νὰ κείτεται σὰν πεθαμένος, καὶ πῆγε κοντά του καὶ τὸν ρώτησε ἀπὸ πού εἶναι. Κι' ὁ σκλάβος τοῦ εἶπε πὼς ἦτανε ἀπὸ τὴν Ἰταλία καὶ πὼς τὸν λέγανε Κοσμᾶ καὶ πὼς ἦτανε καλόγερος. Κι' ἐπειδὴ δάκρυσε, γύρισε κ' εἶπε στὸν πατέρα τοῦ Ἰωάννη: «Μὲ βλέπεις πὼς δρακρῦζω· δὲν τὸ κάνω γιατί θὰ χάσω τοῦτον τὸν ψεύτικο τὸν κόσμο, ἀφοῦ εἶμαι καλόγερος, πλὴν κλαίγω γιατί ἔμαθα τὴν πᾶσα γνώση καὶ φιλοσοφία, τὴ ρητορικὴ, τὴν ἀριθμητικὴ, τὴ γεωμετρία κι' ἀπάω ἀπ' ὅλα τὴ μουσικὴ τῆς ἐκκλησίας πού κάνει τὴν ψυχὴ νὰ πετᾷ στὰ οὐράνια, καὶ κοντὰ σ' αὐτὰ σπούδασα καὶ τὴ θεολογία, καὶ θλίβομαι γιατί θὰ τὰ πάρω μαζί μου δίχως νὰ τὰ διδάξω σὲ κάποιον ἀξιο μαθητῆ.» Τότες ὁ ἄρχοντας κατάλαβε, πὼς ὁ Θεὸς τοῦ ἔστειλε κείνον τὸν Κοσμᾶ γιὰ νὰ γίνῃ δάσκαλος τοῦ γυιοῦ του, καὶ τὸν ἀγόρασε μαζί μ' ἄλλους σκλάβους. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς λευτέρωσε νὰ πᾶνε ὅπου θέλανε, μὰ τὸν Κοσμᾶ τὸν ἐπῆρε στὸ σπίτι του καὶ τὸν ἔντυσε καλὰ ράσα καὶ τὸν εἶχε σὲ κάθε τιμὴ καὶ τὸν κατάρτησε δάσκαλο τοῦ μοναχογυιοῦ τοῦ Ἰωάννη. Ἀλλὰ εἶχε κ' ἕνα ἄλλο παιδί ψυχραῖδι, πού τὸ λέγανε Κοσμᾶ, ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμο, καὶ τ' ἐγαπᾶσε ἴσα μὲ τὸ παιδί του καὶ δὲν τὸ ξεχώριζε σὲ τίποτα ἀπὸ τὸν Ἰωάννη. Λοιπὸν τοὺς δίδασκε καὶ τοὺς δύο ἐκεῖνες ὁ ἅγιος ἄνθρωπος μὲ πολὺν πόθο, μὰ καὶ ἐκεῖνοι τύχανε κ' οἱ δυὸ καλὲς καὶ βλογημένες ψυχές, καὶ ρουφούσανε ἀπὸ τὰ χεῖλια του ὅσα τοὺς ἔλεγε, τόσο, πού σὲ λίγα χρόνια γενήκανε τέλειοι σὲ ὅλα τὰ θεωρητικὰ, ἀλλὰ προπάντων στὰ θεολογικὰ, ἐπειδὴ κι' οἱ δυὸ ἀγαπούσανε οἱ καλότυχοι παραπάνω ἀπὸ ὅλα τὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ. Γιὰ τοῦτο, μ' ὅλο πού θέλανε οἱ γονιοὶ τους νὰ τοὺς κάνουνε ἀφεντάδες, πῆγανε στὸ μοναστήρι τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ καλογερέψανε, καὶ ζήσανε μακρὰ ἀπὸ τὸν κόσμο. Τὸ ἐργόχειρό τους ἦτανε νὰ καλλιγραφοῦνε βιβλία καὶ νὰ ταιριάζουνε ὕμνους καὶ τροπάρια, φέλνοντάς τα, ἐπειδὴς ἦτανε καὶ μουσικοὶ ἄριστοι. Ἀνάμεσα σὲ ἄλλα, ὁ Ἰωάννης σύνθεσε καὶ τὴν Ὀκτώηχο πού τὴ φέλνουνε σ' ὅλες τὶς ἐκκλησιᾶς τῆς Ὀρθοδοξίας ὀλογυρὶς ὁ χρόνος.

Πολλές ύμνωδιες είναι συлθεμένες κι' από τούς δυο άντάμα, γιατί αυτό τ' άγιασμένο ζευγάρι ζούσε πολύ άγαπημένα σαν νάτανε πουλιά του Θεού που κεληδούσανε για τή δόξα του. Μά ηθε ώρα και χωρισθήκανε άθελά τους, γιατί ό Πατριάρχης τών Ίερσολύμων χειροτόνησε τόν Κοσμάν δεσπότη και τόν έστειλε σέ μιá πολιτεία τής Παλαιστίνης που τή λέγανε Μαϊουμά κ' έκει κοιμήθηκε βαθύγερς. Ό δέ Ίωάννης άπόμεινε στο μοναστήρι του άγιου Σάββα, κ' έζησε με άσκηση, γράφοντας πλήθες όρθοδοξότατα βιβλία, άγρυπνώντες στο μικρό κελλί του που ηται ε σκαμμένο μέσα στον βράχο και που σώζεται ως τά σήμερα. Άνάμεσα λοιπόν στα πολλά που σύνθεσε, είναι κι' ό κανόνας του Πάσχα που είπαμε παραπάνω, γραμμένος με εξαίσιο πνευματικόν οίστρο. Η ιστορία λέγει πώς κι' οί δυο τούτοι άγιοι ύμνωδοί είχανε γραμμένον από έναν κανόνα για τó Πάσχα, όπως συνειθίζανε νά κάνουνε, αλλά σ' αυτή τήν περίσταση δουλέψανε χωριστά, και σαν τελείωσανε τó γράψιμο, πιάσανε και ψέλναιε ό καθένος τόν δικό του κανόνα για νά τόν άκούση ό άλλος· και πώς σαν έφταξε ό Ίωάννης στο δεύτερο τροπάρι τής γ' ώδης που λέγει: «Νύν πάντα πεπλήρωται φωτός, ούρανός τε και γή και τά καταχθόνια.....» ό Κοσμάς τόν άγκάλιασε με δάκρυα λέγοντός του «Άδελφέ μου Ίωάννη, νικήθηκα και τó μολογώ! κ' έσκισε τó χειρόγραφο του, κι' άπόμεινε ό κανόνας τού Ίωάννη, κι' από τότε ψέλ' εται σ' όλη τήν όρθόδοξη Χριστιανωσύνη.

Άπό τούς άλλους είρμούς εξαίσιας είναι κι' ό είρμός τής δ' ώδης, που είναι έμπνευσμένος από τήν προφητεία τού Άββακούμ, και λέγει: «Έπί τής θείας φυλακής ό θεηγόρος Άββακούμ στήτω μεθ' ήμών και δεικνύτω φεσφόρον άγγελον διαπρυσιώς λέγοντα: Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ ότι άνέστη Χριστός ως παντοδύναμος». Άκόμα πιό συγκινητικός είναι ό είρμός τής ε' ώδης που λέγει: «Όρθρίσωμεν όρθρου βαθέος και άντι μύρου τόν ύμνον προσοίσωμεν τῷ Δεσπότη· και Χριστόν όψόμεθα, δικαιοσύνης ήλιον, πᾶσι ζώην ανατέλλοντα». Ό ύμνωδός παίρνει άφορμή από τίς μυροφόρες γυναίκες που πήγαινε ν' άλείψουνε με μύρα τó Χριστό και λέγει πώς έμεις οί άνάξιοι δε μπορούμε νά πᾶμε στον τάφο του Χριστού νά άλείψουμε τó άχραντο σῶμά Του με άλόη και με σμύρνα. Λοιπόν τουλάχιστο ᾶς σηκωθούμε πρωί-πρωί κι' ᾶς Τόν δοξολογήσουμε με ύμνους: «και άντι μύρου τόν ύμνον προσοίσωμεν τῷ Δεσπότη». Τó πρώτο τροπάρι τής η' ώδης λέγει: «Δεύτε του καινού τής άμπέλου γεννήματος, τής θείας εύφροσύνης εν τῇ εύσήμῳ ήμέρᾳ τῆς έγέρσεως, βασιλείας τε Χριστού κοινωνήσωμεν, ύμνούντες αὐτόν ως Θεόν εις τούς αιώνας». Είναι έμπνευσμένο από τά λόγια που είπε ό Χριστός στους

ΠΑΣΧΑ ΡΩΜΕΪΚΟ

Τὴν ἐσπέραν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου τοῦ ἔτους 188..., περὶ ὄραν ἐνάτην, γερόντιόν τι εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένον, καθόσον ἠδύνατό τις νὰ διακρίνη εἰς τὸ σκότος, κατήρχετο τὴν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ ἄγουσαν, τὴν ἀμαξιτήν.

Δὲν εἶχεν ἀνατείλει ἀκόμη ἡ σελήνη καὶ ὁ ὁδοιπόρος ἐδίσταζε ν' ἀναβῆ ὑψηλότερον, ζητῶν δρόμον μεταξὺ τῶν χωραφίων. Ἐφαίνετο μὴ γνωρίζων καλῶς τοὺς τόπους. Ὁ γέρον θὰ ἦτο ἴσως πτωχός. Δὲν θὰ εἶχε πενήντα λεπτὰ διὰ νὰ πληρώσῃ τὸ εἰσιτήριο τοῦ σιδηροδρόμου· ἢ θὰ τὰ εἶχε κ' ἔκαμνεν οἰκονομίαν.

Ἄλλ' ὄχι δὲν ἦτο πτωχός· δὲν ἦτο οὔτε πλούσιος· εἶχε διὰ νὰ ζήσει. Ἦτο εὐλαβής, καὶ εἶχε τάξιμο νὰ καταβαίη κατ' ἔτος τὸ Πάσχα πεζὸς εἰς τὸν Πειραιᾶ, ν' ἀκούῃ τὴν Ἀνάστασιν εἰς τὸν Ἅγιον Σπυρίδωνα καὶ ὄχι εἰς ἄλλην Ἐκκλησίαν· νὰ λειτουργῆται ἐκεῖ, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ν' ἀνεβαίη πάλιν πεζὸς εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἦτο ὁ μπάρμπα Πίπης, γηραιὸς φίλος μου· καὶ κατέβαινεν εἰς τὸν Πειραιᾶ, διὰ ν' ἀκούσῃ τὸ Χριστὸς Ἀνέστη εἰς τὸν ναὸν τοῦ ὁμωνύμου καὶ προστάτου, διὰ νὰ κάμῃ Πάσχα Ρωμέϊκο κ' εὐφρανθῆ ἢ ψυχὴ του.

Καὶ ὁμως ἦτο ... Δυτικός.

Ὁ μπάρμπα—Πίπης ἦτο Ἰταλοκερκυραῖος, ἀπλοϊκός, Ἑλλη-

μαθητάδες του, κατὰ τὸν Μυστικὸ Δεῖπνο πού ἔκανε μαζί τους τὸ Πάσχα: «Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες· καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πῖω ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πῖω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ (Μάρκ. 14' 25). Ὅσο καὶ νὰ τὰ νοιώσῃ κανένος αὐτὰ τὰ λόγια, θαρρῶ πῶς δὲν μπορεῖ νὰ τὸ νοιώσῃ βαθείᾳ, ἂν δὲν νοιώσῃ τὸ μέλος πού εἶναι τονισμένο ἄπάνω στὴ μουσικὴ πού εἶναι πῶ ἀρχαία, κ' ἔμεῖς οἱ προκομμένοι πετάξαμε τὴ μουσικὴ, ἦγουν τὴ ρίζα, καὶ κρατήσαμε τὰ φύλλα πού δίχως ρίζα εἶναι μαραμένα. Αὐτὸ κάνουνε κάτι μοντέρνοι λεγόμενοι ψαλτάδες, πὺ τραγουδοῦνε αὐτὰ τὰ σοβαρὰ λόγια, ὅπου καταυγάζονται ἀπὸ φῶς πνευματικὸ, μὲ κάποιες νερόβραστες μουσικὲς αἰσθηματολογίες, κ' εἶναι σὰν νὰ λέγανε οἱ παπαγάλοι τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὀμήρου!

ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

νίδος μητρός, "Ἕλλην τὴν καρδίαν· καὶ ὑφίστατο, ἄκων ἴσως, ὡς καὶ τόσοι ἄλλοι, τὸ ἄπειρον μεγαλεῖον καὶ τὴν ἀφατον γλυκύτητα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ἐκαυχᾶτο, ὅτι ὁ πατήρ του, ὅστις ἦτο στρατιώτης τοῦ Ναπολέοντος, εἶχε μεταλάβει «Ρωμέικα» ὅταν ἐκινδύνευε ν' ἀποθάνῃ· ἐκβιάσας μάλιστα πρὸς τοῦτο, διὰ τῶν συστρατιωτῶν του τὸν ἱερέα τὸν ἀγαθὸν. Καὶ ὅμως, ὅταν κατόπιν τούτων, φυσικῶς τοῦ ἔλεγέ τις : «Διατί δὲν βαπτίζεσαι μπάριμπα Πίπη;» ἡ ἀπάντησις του ἦτο, ὅτι ἅπαξ ἔβαπτίσθη καὶ ὅτι εὐρέθη ἐκεῖ.

Φαίνεται ὅτι οἱ Πάπαι τῆς Ρώμης, μὲ τὴν συνήθη ἐπιτηδεῖαν πολιτικὴν των, εἶχον ἀναγνωρίσει εἰς τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς τῶν Ἰονίων νήσων τινὰ τῶν εἰς τοὺς Οὐνίτας ἀπονεμομένων προνομίων, ἐπιτρέψαντες εἰς αὐτοὺς νὰ συνεορτάζωσι μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων ὅλας τὰς ἑορτάς. Ἀρκεῖ νὰ προσκυνήσῃ τις τὴν Ἑβδομάδα τοῦ Ποντίφηκου. Τὰ λοιπὰ εἶναι ἀδιάφορα...

Ὁ μπάριμπα Πίπης ἔτρεφε μεγίστην εὐλάβειαν πρὸς τὸν πολιούχον ἅγιον τῆς Πατρίδος του, καὶ πρὸς τὸ σεπτὸν αὐτοῦ λείψανον. Ἐπίστευεν εἰς τὸ θαῦμα τὸ γενόμενον κατὰ τῶν Βενετῶν, ὅταν ἐτόλμησαν ποτὲ νὰ ἰδρῶσιν ἴδιον θυσιαστήριον ἐν αὐτῷ τῷ Ὀρθοδόξῳ ναῶ. Ὅτε ὁ "Ἄγιος ἐπιφανεῖς νύκτωρ ἐν σχήματι μοναχοῦ, κρατῶν δαυλὸν ἀναμμένον, ἔκαυσεν ἐνώπιον τῶν ἀπολιθωθέντων ἐκ τοῦ τρόμου φρουρῶν τὸ ἀρτιπαγὲς ἀ λ τ ἄ ρ ε. Ἀφοῦ εὐρίσκετο δὲ μακρὰν τῆς Κερκύρας, ποτὲ δὲν βιά ἔσπεργεν ὁ μπάριμπα Πίπης νὰ ἑορτάσῃ τὸ Πάσχα μαζὶ μὲ τοὺς Φράγγους.

*

Τὴν ἐσπέρα λοιπὸν ἐκείνην τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ὅτε κατέβαιναν εἰς τὸν Πειραιᾶ πεζός, κρατῶν εἰς τὴν χεῖρά του τὴν λαμπάδα του, ἦν ἔμελλε ν' ἀνάψῃ κατὰ τὴν Ἀνάστασιν, μικρὸν πρὶν φθάσῃ εἰς τὰ παραπήγματα τῆς μέσης ὁδοῦ, ἐκουράσθη καὶ ἠθέλησε νὰ καθίσῃ ἐπ' ὀλίγον ν' ἀναπαυθῆ. Εὗρε λοιπὸν ὑπήνεμον τόπον ἐξωθεν μάνδρας, ἐχούσης καὶ οἰκίσκον παρὰ τὴν μεσημβρινὴν γωνίαν, καὶ ἐκεῖ ἐκάθισεν ἐπὶ τῶν χόρτων, ἀφοῦ ἐπέστρωσε τὸ εἰς πολλὰς δίπλας γυρισμένο σάλι του. Ἐβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη τὴν σιγαροθήκην του, ἦναψε σιγαρέττον, καὶ ἐκάπνιζεν ἠδονικῶς. Ἐκεῖ ἀκούει ὀπισθὲν του ἐλαφρὸν θροῦν, ὡς βημάτων ἐπὶ παχείας χλόης, καὶ πρὶν προφθάσῃ νὰ στραφῆ νὰ ἴδῃ, ἀκούει δεύτερον κρότον ἐλαφρότερον. Ὁ δεύτερος οὗτος κρότος τοῦ κ ἄ σ ι κ κ ε, ὅτι ἦτο ὡς ἀνυψουμένης σκανδάλης φοινικοῦ ὄπλου.

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἶχε λαμπρυνθῆ πρὸς ἀνατολὰς ὁ ὀρίζων, καὶ τοῦ Αἰγάλεω αἱ κορυφαὶ ἐφάνησαν πρὸς μεσημβρίαν λευκαζούσα. Ἡ σελήνη, τετάρτην ἡμέραν ἄγουσα ἀπὸ τῆς πανσε-

λήνου, θ' ανέτελλε μετ' ὀλίγα λεπτά. Ἐκεῖ ὅπου ἔστρεφε τὴν κεφαλήν πρὸς τὰ δεξιὰ, ἐγγύς τῆς βορειοανατολικῆς γωνίας τοῦ ἀγροτικοῦ περιβόλου, ὅπου ἐκάθητο, τοῦ κ α σ ι κ κ ε, ὡς διηγεῖτο ἀργότερον ὁ ἴδιος, ὅτι εἶδε ἀνθρωπίνην σκιάν. Εἰς προβολὴν τρόπον τινα ἰσταμένην καὶ τείνουσαν ἐγκαρσίως μακρόν τι, ὡς ρόπαλον ἢ κοντάκιον, πρὸς τὸ μέρος αὐτοῦ. Πρέπει δὲ νὰ ἦτο τουφέκιον.

*

Ὁ μπάριμπα—Πίπης ἐνόησεν ἀμέσως τὸν κίνδυνον. Χωρὶς νὰ κινηθῆ ἄλλως ἀπὸ τὴν θέσιν του, ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν ἀγνωστον κ' ἔκραζεν ἐναγωνίως.

—Φίλος καλός! Μὴ ρίχνεις...

Ὁ ἄνθρωπος ἔκαμε μικρὸν κίνημα ὀπισθοδρομήσεως, ἀλλὰ δὲν ἐπανέφερε τὸ ὄπλον εἰς κανονικὴν θέσιν οὐδὲ κατεβίβασε τὴν σκανδάλην.

—Φίλος; Καὶ τί θέλεις ἐδῶ; ἠρώτησε μὲ ἀπειλητικὴν φωνήν.

—Τί θέλω; ἐπανέλαβε ὁ μπάριμπα—Πίπης. Κάθομαι καὶ φουμάρω τὸ τσιγάρο μου.

—Καὶ δὲν πᾶς ἄλλο νὰ φουμάρης ρέ; ἀπήντησεν αὐθαδῶς ὁ ἀγνωστος. Ἡῦρες τὸν τόπο, ρέ, νὰ φουμάρης τὸ τσιγάρο σου!

—Καὶ γιατί; ἐπανέλαβεν ὁ μπάριμπα—Πίπης. Σὲ τί σ' ἐβλεψα;

—Δὲν ξέρω ἐγὼ ἀπ' αὐτά, εἶπεν ὀργίλως ὁ ἀγρότης. Ἐδῶ εἶναι ἀποθήκη. ἔχει χόρτα· ἔχει κι' ἄλλα πράγματα μέσα. Μόνον κόττες, δὲν ἔχει, προσέθηκε μετὰ σκληροῦ σαρκασμοῦ. Ἐγελάσθηκες.

*

Ἦτο πρόδηλον, ὅτι εἶχεν ἐκλάβει τὸν γηραιὸν φίλον μου ὡς ὄρνιθοκλόπον. Καὶ διὰ νὰ τὸν ἐκδικηθῆ, τοῦ ἔλεγεν ὅτι τάχα δὲν εἶχεν ὄρνιθας· ἐνῶ κυρίως ὁ ἀγρονόμος διὰ τὰς ὄρνιθας του θὰ ἐφοβήθη, καὶ ὠπλίσθη μὲ τὴν караβίναν του!

Ὁ μπάριμπα—Πίπης ἐγέλασε πικρῶς πρὸς τὸν ὑβριστικὸν ὑπαιτιγμόν.

—Σὺ ἐγελάσθηκες, ἀπήντησεν. Ἐγὼ κόττες δὲν κλέπτω, οὔτε λωποδύτης εἶμαι. Ἐγὼ πηγαίνω στὸν Πειραιᾶ ν' αὐτῶς ἄνασταση στὸν Ἅγιο Σπυρίδωνα.

Ὁ χωρικός ἐκάγχασε.

—Στὸν Πειραιᾶ; στὸν Ἄϊ-Σπυρίδωνα; κι' ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι;

—Ἀπ' τὴν Ἀθήνα.

—Ἀπ' τὴν Ἀθήνα; Καὶ δὲν ἔχεις ἐκεῖ Ἐκκλησίαις, ν' ἀκούσης Ἄνασταση;

—Ἐχει Ἐκκλησίαις. Μὰ ἐγὼ τῶχω τάξιμο, ἀπήντησεν ὁ μπάριμπα Πίπης.

Ὁ χωρικός ἐσιώπησε πρὸς στιγμήν, εἶτα ἐπανάλαβε.

— Νὰ εὐχαριστᾷς, καὶ μένε...

Καὶ τότε μόνον κατεβίβασε τὴν σκανδάλην, καὶ ὄρθωσε τὸ ὄπλον πρὸς τὸν ἄμὸν του.

— Νὰ εὐχαριστᾷς, καὶ μένε, τὴν ἡμέραν ποῦ ξημερώνει αὐριον. Εἰ δὲ μὴ, δὲν τῶχα γιὰ τίποτες νὰ σὲ ζαπλώσω ἐδῶ χάμω. Τράβα τώρα!...

*

Ὁ γέρον Κερκυραῖος εἶχεν ἐγερθῆ καὶ ἠτοιμάζετο ν' ἀπέλθῃ· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ δώσῃ τελευταίαν ἀπάντησιν.

— Κάνεις ἄδικα... Καὶ συγχωρεμένος νᾶσαι ποῦ μὲ προσβάλλεις, εἶπε. Σ' εὐχαριστῶ ὡς τίσο, ποῦ δὲν μ' ἐτουφέκισες... Ἀλλὰ νὸν βὰ μ π ἔ ν α.. Δὲν κάνεις καλά νὰ μὲ παίρνῃς γιὰ κλέφτη. Ἐγὼ εἶμαι διαβάτης· κι' ἐπήγαινα, σοῦ λέω, στὸν Πειραιᾶ.

— Ἐλα, σκόλα, σκόλα τώρα, ρέ...

Καὶ ὁ χωρικός στρέψας τὴν ῥάχη, εἰσῆλθεν ἀνατολικῶς διὰ τῆς θύρας τοῦ περιβολίου, κι' ἔγινεν ἄφαντος.

Ὁ γέρον φίλος μου ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

*

Τὸ συμβεβηκὸς αὐτὸ δὲν ἠμπόδισε τὸν μπάριμπα-Πίπην νὰ ἐξακολουθῆ, κατ' ἔτος, τὴν εὐσεβῆ του συνήθειαν· νὰ κατεβαίνει πεζὸς εἰς τὸν Πειραιᾶ νὰ προσέρχεται εἰς τὸν ἅγιον Σπυρίδωνα, καὶ νὰ κἀνῃ Πάσχα Ρωμέϊκο.

Ἐφέτος τὸ μισοσαράκοστον μοὶ ἐπρότεινε, ἂν ἤθελα νὰ τὸν συνοδεύσω εἰς τὴν προσκύνησίν του ταύτην. Θὰ προσεχώρουν δὲ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν του, ἂν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν δὲν εἶχον τὴν συνήθειαν νὰ ἐορτάζω ἐκτὸς τοῦ Ἄστεως τὸ Ἅγιον Πάσχα.

ΛΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

«*Η ΨΥΧΗ ΚΑΙ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΣΑΣ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ*»

Τοῦτο μόνον σᾶς λέγω καὶ σᾶς παραγγέλλω: κἂν ὁ οὐρανὸς κατέβῃ κάτω, κἂν ἡ γῆ ἀνέβῃ ἐπάνω, κἂν ὅλος ὁ κόσμος χαλάσῃ, καθὼς μέλλει νὰ χαλάσῃ, σήμερον-αὔριον, νὰ μὴ σᾶς μέλῃ τί ἔχει νὰ κάμῃ ὁ Θεός. Τὸ κορμὶ σας ἄς τὸ καύσουν, ἄς τὸ τηγανίσουν, τὰ πράγματά σας ἄς τὰ πάρουν· μὴ σᾶς μέλῃ. Δώσατέ τα· δὲν εἶναι ἰδικά σας. Ἡ ψυχὴ καὶ ὁ Χριστὸς σᾶς χρειάζονται!

Αὐτὰ τὰ δύο. Ὁλος ὁ κόσμος νὰ πέσῃ ἐπάνω σας, δὲν ἠμπορεῖ νὰ σᾶς τὰ πάρῃ, ἐκτὸς καὶ τὰ δώσετε μὲ τὸ θέλημά σας..

(Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλὸς)

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Στὰ λέγω κάπως ἀνακατωτά, ἀλλὰ νομίζω πὼς ἡ οὐσία βγαίνει κι' ἄς μὴν κρατῶ σειρά. Θὰ σοῦ μιλήσω γιὰ τὸ Γάμο ὡς πρὸς τὶς συνήθειες σοῦ καὶ τῶν ἄλλων. Δὲν μ' ἐνδιαφέρει ἐδῶ ἡ ἀνάλυσις τοῦ Μυστηρίου, μ' ἐνδιαφέρει, ὁ τρόπος ποῦ γίνεται ἀπὸ πολλούς. Ἐν πρώτοις δὲν ἐφαρμόζεται τὸ τυπικό. Ὑπάρχουν στὸ Εὐχολόγιο μικρὸ ἢ Μεγάλον ὁδηγίες πὼς θὰ γίνη τὸ Μυστήριον. Κάποτε ἠθέλησαι νὰ κάμω ἓνα γάμον πνευματικῶν μου παιδιοῦ. Ἐξομολογοῦμαι τὴν ἁμαρτία μου: Δὲν μετέχω ἱεροπραξιῶν λόγῳ τῆς ιδιότητός μου καὶ τῆς ἀποστολῆς μου. Θέλω νὰ κρατήσω τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ ψηλά. Ἀπαξ ὑπάρχουν Ἱερεῖς—ἐφημέριοι, δὲν χρειάζονται οἱ ἄλλοι. Ὁ ἄπλοῦς Ἐφημέριος ἤμπορεῖ καὶ δικαιούται καὶ ὑποχρεοῦται νὰ τελῇ τὰ Μυστήρια. Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ εἶναι ἀξιωματοῦχος. Εἶναι Ἱερεὺς καὶ τοῦτο ἀρκεῖ. Λοιπόν, τελῶντας τὸ Μυστήριον ἠκολούθησα τῇ γραμμῇ τῆς Φυλλάδας μου. Ἐπειδὴ πρόκειται περὶ Μυστηρίου μεγάλου εἰς «Χριστὸν καὶ εἰς Ἐκκλησίαν» καὶ ἄρχεται ἡ ἀκολουθία μετὰ τὸ «Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία», ἐθεώρησα ἐπιβεβλημένον νὰ ἱεροφορεθῶ, ὅπως ἀκριβῶς καὶ στὴ Θεία Λειτουργία. Νὰ μὴ παραλείψω κανένα ἄμφιο. Αὐτὸ ἔκαμα. Καὶ ἐνῶ ἱεροφορέθηκα, βλέπω δίπλα μου ἓναν Ἱερέα νὰ φέρῃ μονάχα φελόνι καὶ πετραχῆλι, χωρὶς στιχάριο κλπ. κλπ. Τοῦ εἶπα: Γιατὶ μονάχα φελόνι καὶ πετραχῆλι στὸ Μυστήριον τοῦ Γάμου; Κι' αὐτὸς μοῦ ἀπαντᾷ ἀφελέστατα. Αὐτὴν τὴν συνήθειαν πῆραμε. Μὰ πῶς; Τοῦ ξαναλέγω. Στὸ Μεγάλον Εὐχολόγιο ποῦ ἔχω μπροστά μου διαβάζω πῶς, ὅπως εἶναι ντυμένος ὁ Ἱερεὺς μετὰ τῇ Θεία Λειτουργία κάνει τὸν ἀρραβῶνα καὶ ἂν θέλουν νὰ γίνη ὁ Γάμος τότε συνεχίζεται ἔτσι ἡ ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος. Ἄλλ' εἴτε γίνεται τότε, εἴτε γίνεται ὅπως τώρα ὁ Γάμος, ἀνεξαρτητοποιεῖται ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς τελέσεως. Ἐγὼ προσωπικῶς ἀδελφέ, ἐφ' ὅσον, πρόκειται περὶ Μυστηρίου ἀρχομένου διὰ τοῦ «Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία» καὶ ἐφ' ὅσον ἀπ' ὅσα ξέρω, κανένα ἀπ' τ' ἀρχαῖα Εὐχολόγια δὲν καθορίζει πῶς πρέπει ὁ Γάμος νὰ γίνεται μετὰ τὸ πετραχῆλι μονάχα καὶ τὸ φελόνι, ἐθεώρησα καθήκον μου νὰ φορέσω ὀλόκληρη τὴν ἱερατικὴν στολὴν τοῦ Ἱερέως Λειτουργοῦ, ὅπως ἀκριβῶς κάνουμε ὅλοι προκειμένου νὰ τελήσουμε τῇ Θεία Εὐχαριστία. Ἐτσι δίδεται σημασία στὸ Μυστήριον, προσδίδεται μιὰ σοβαρότης καὶ ἀρμόζουσα μεγαλοπρέπεια καὶ ἐπιβλητικότης, καὶ φρονῶ πῶς γιὰ πρακτικὸν λόγον παρατηρεῖται αὐτὴ ἡ παράλειψις, ποῦ σημειοῦται σ' ἄν προχειρολογία καὶ περιφρόνησις πρὸς τὸ βασικὸν Μυστήριον, διὰ

τοῦ ὁποίου θὰ συντεθῆ ἡ Χριστιανικὴ Οἰκογένεια. Κι' ἂν ἀκόμη τυπικῶς δὲν ἦτο ἐπιβεβλημένον νὰ ἱεροφορεθῆ ἀρτίως ὁ τελετουργὸς τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου, καμμιά ἀπαγόρευσις δὲν ὑφίσταται, ὥστε νὰ ντύνεται ὅπως-ὅπως, ἐπειδὴ βαρυνέται ἡ δὲν δίνει καμμιά σημασία ἢ βιάζεται νὰ τελειώσῃ, ἐνδιαφερόμενος μονάχα γιὰ τὰ «τυχερά». Γιατὶ ἀδελφέ; Ποιὸς Δαίμονας μᾶς κυνηγάει ὥστε νὰ ἐμφανιζώμεθα ἐμεῖς οἱ ἴδιοι καταλυταὶ καὶ ἀνατροπεῖς τῆς εὐσεβείας τοῦ λαοῦ μας; Ὅχι, λοιπόν. Ἐγὼ ποῦ σοῦ γράφω, σὺν γέροντας Πνευματικὸς, καὶ κατὰ τὴν Ἱερολογία τοῦ Γάμου νὰ φορῆς τὰ ἄμφιά σου. Νὰ ντύνεσαι ὅπως ἀκριβῶς ντύνεσαι κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία. Τότε θὰ ἰδῆς τί ἐντύπωσι θὰ κάμῃς. Εἶναι ἐπαναλαμβάνω βασικὸ Μυστήριον συνθέσεως Χριστιανικῆς Οἰκογενείας ὁ Γάμος. Μὴν ἀκολουθῆς τοὺς τυπικάρηδες τῆς νέας μόδας.

Ἄκουσε τώρα καὶ τοῦτο καὶ πρόσεξε γιατί ἔχεις εὐθύνας. Κατὰ τὴν τέλεσι τοῦ Μυστηρίου παρατηροῦνται δύο μεγάλες ἀσχημίες. Διάφοροι, σ' ἄγνοιας σκοτάδι εὐρισκόμενοι ἢ καχοανατεθραμμένοι, κατὰ τὴ στιγμὴ ποῦ γίνεται τὸ περιγύρισμα τῶν νυμφευομένων καὶ ψάλλεται τὸ «Ἡσαΐα χόρευε» τοὺς ραίνουν μὲ, ρύζι, νομίσματα, ζαχαρὰ καὶ ἄλλα. Καὶ δὲν τοὺς ραίνουν ἀπλῶς ἀλλὰ πετοῦν αὐτὰ τὰ εἶδη μὲ τέτοια δύναμι, ποῦ μποροῦν ἀκόμη νὰ στοσβάσουν καὶ τὸν παπᾶ καὶ τοὺς νεονύμφους. Ἐν μέσῳ γελῶτων πολλάκις, ἀλλὰ καὶ καγχασμῶν οἱ Ἱερεῖς καὶ ψαλτάδες ψάλλουν, ἐνῶ συγχρόνως προφυλάσσονται ἀπὸ τὸ χαλάζι τῶν ριπτομένων μὲ μανία καὶ λύσσα μπορεῖ νὰ εἰπῆ κανεὶς καὶ ἡ ὕψις εἶναι τέτοια, ὥστε νὰ μὴ διαφέρῃ ὁ Χριστιανικὸς Γάμος ἀπὸ τὸ καρναβάλι τῶν δρόμων. Φοβερό! Ὅσάκις συνέπεσε νὰ παρακολουθῆσω ἀπὸ τὸ Ἱερό ἐπίτηδες Γάμο σὲ ἐπαρχιακὴ πόδι παντὸς πόλι, τί νὰ σοῦ εἰπῶ καὶ τί νὰ σοῦ πρωτοδιηγηθῶ; Εἶναι ἀπερίγραπτο. Μοῦ θύμιζε τὸ Γάμο τῆς Γιαννούλας στὰς Πάτρας, τὸν εἰκονικὸ βέβαια, μὲ πρόσωπο ὑψηλῆς περιωπῆς, ποῦ σ' ἐποχῇ ἐννοεῖται καρναβαλλιοῦ, μαζεύσαν ὀλόκληρη ἡ πῆλις μὲ ἐπικεφαλῆς τὴν ἀλητεία γιὰ νὰ ἀπολαύσῃ τοῦ θεάματος, ὅταν σὲ μιὰ στιγμὴ συνθήματος ἡ Γιαννούλα ἐδέχετο βροχηδὸν κλούβια αὐγά, σάπια λεμόνια, κοτσάνια ἀπὸ λαχανικά καὶ τὰ παρόμοια ἄχρηστα ἀντικείμενα καὶ ἐσείοντο οἱ γειτονιὲς ἀπὸ τὰ γιουχαῖσματα καὶ τὰ χαχανιτά, ἀπὸ τοὺς ἀλαλαγμοὺς τῆς ζούγκλας καὶ τὰς τέτοιου εἶδους ὀχλώδεις ἐκδηλώσεις. Καὶ ἐνῶ ὁ «γαμπρὸς» καὶ ἡ «νύμφη» ἐλούζοντο ἀπὸ τὸ δύσοσμον περιεχόμενον τῶν κλούβιων αὐγῶν, ἡ Κοινωνία τῆς ἐποχῆς εὐρισκεν ἔτσι τὴν ὠραιότερα τῆς εὐχαρίστησι. Ἀθλιότητες δηλαδὴ, ποῦ μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου ἐξεπολιτίσθησαν. Καὶ σ' ἐρωτῶ ἀδελφέ:

Γιατί ὁ ἐξευτελισμὸς αὐτὸς τοῦ Μυστηρίου; Γιατί ὁ Ἰερὸς χώρος τοῦ Ναοῦ νὰ μεταβάλλεται σὲ στίβο καρναβαλικῶν ἐκδηλώσεων; Ἄς ἀφήσω πῶς, ὅπως μοῦλεγε κάποιος παπᾶς, πολλοὶ βρίσκουν εὐκαιρία νὰ τραυματίσουν καὶ τὸν παπᾶς καὶ τοὺς νεονύμφους. Ἄλλοτε πετοῦν καρύδια, ἄλλοτε σκληρὰ μανταρινάκια, κι' ἄλλοτε ἄλλα ἄσχετα πρὸς κάθε συμβολισμό. Κι' ἔχω πολλὰ τέτοια κρούσματα σημειώσει. Ἄλλα γιατί γίνονται αὐτά; Γιατί, ἂν δὲν τὰ θέλῃ, τὰ ἀνέχεται ὁ παπᾶς μας. Καὶ τὰ ἀνέχεται γιατί φοβάται μήπως τοῦ μειώσουν τὴν ἀμοιβή καὶ μὴ κακοκαρδίση τοὺς «πελάτας» του. Κι' ἐδῶ ἀθλιότητες. Καὶ σὺν τὸ σκέπτομαι ἀγανακτεῖ ἡ ψυχὴ μου. Θὰ εἰπῆς, εἶναι ἔθιμα καὶ πῶς θὰ τὰ καταργήσω χωρὶς νὰ βρῶ τὸν μελᾶ μου; Αὐτὴ εἶναι δικαιολογία. Εἶσαι ὑπεύθυνος γι' αὐτὴ τὴν ἀπαράδεκτη κατάστασι. Τὴν ὥρα ἐκείνη δὲν σκέπτεσαι παρὰ τὸν μαμμωνᾶ, αὐτὸν τὸν Σατανᾶ ποὺ ἤλεκτρίζει τόσων τίς ψυχὰς καὶ ἀνατρέπει τῆς Ἐκκλησίας τὴν τάξι, καὶ ἀσχημίζει τὴν εὐπρέπειά της, καταργεῖ τὴ σοβαρότητα τοῦ Μυστηρίου, ἐμποδίζει καὶ στοὺς ἄλλους τὴν ὠφέλεια τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ. Καὶ δὲν τολμᾶς οὔτε ἀπαλὰ νὰ διαμαρτυρηθῆς οὔτε κἂν ἔχῃς τὴ δύναμι τῆς ψυχῆς νὰ κάμῃς καὶ μιὰ σύστασι ἢ νὰ δώσης μιὰ συμβουλὴ γιὰ νὰ μὴ γελοιοποιῆται οὔτε τὸ Μυστήριον, οὔτε καὶ σὺ νὰ ἐξευτελίξεις, οὔτε ὁ καὶ Ἰερὸς Ναὸς νὰ ὑβρίζεται μὲ τέτοιου εἶδους ἀλωνίσματα καὶ χασκόγελα. Ἐγὼ ὅταν ἔκαμα αὐτὸν τὸν Γάμο, ποὺ σοῦ ἀνέφερα πῶς ἐπάνω καὶ δυὸ τρεῖς ἄλλους, γιὰ νὰ δείξω τοῦ Μυστηρίου τὴν ἱερότητα καὶ τὸ μεγαλεῖον, ἐφήρμοσα ἀκριβῶς τὸ τυπικὸ τῆς ἀκολουθίας. Τοῦτο κατεγοήτευσεν ἀλλὰ καὶ κατέπληξε τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων, γιατί τὰ λόγια ἐλέγχθησαν καθαρὰ καὶ ζάστερα. Πρὶν ἀρχίσῃ ὅμως τὸ Μυστήριον τοὺς ἐξηγήθηκα αὐστηρά. Ἐπειδὴ παιδιὰ μου, εἶπα, ὑπάρχει μιὰ κακὴ συνήθεια νὰ πετᾶτε ρύζι καὶ ζαχαρωτὰ καὶ κάτι τέτοια τοῦ τόπου σας ἐφευρήματα, καὶ ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἀσέβεια πρὸς τὸ Μυστήριον, ἀναμιγνυομένου τοῦ σοβαροῦ μετὰ τοῦ γελοίου, παρακαλῶ νὰ μὴ τολμήσῃ κανεὶς ἓνα τέτοιο ἀνοσιούργημα, γιατί θὰ συλληφθῇ, θὰ ὑποβληθῇ μήνυσις ἐπὶ ἀσεβείᾳ εἰς τὸν Ναὸν ἐν ὥρᾳ ἐκτελέσεως τοῦ καθήκοντός μου καὶ θὰ ἐπακολουθήσῃ δημόσιος στιγματισμός. Ὁ Χωροφύλαξ μὲ πολιτικὰ βρίσκεται μεταξύ σας. Ἐν τῷ μεταξύ πολλοὶ ποὺ ἤλθαν γιὰ «χάζι» ἓνας-ἓνας βγήκαν ἀπὸ τὸ Ναὸ, γιατί ἀπλοῦστα ἤξεραν πῶς ὁ ὑποφαινόμενος οὔτε δίσκουος ἐπέτρεπε, οὔτε καὶ ἀστειευόταν. Εἶχα μονάχα τρεῖς-τέσσαρες μικρὰς κοπελλίτσες μὲ πανεράκια γεμάτα λουλούδια καὶ ἔβρναν τοὺς νεονύμφους. Δὲν μπορεῖς νὰ φαντασθῆς τί ἡσυχία ἐπεκράτησε, τί συγκίνησι, τί ὡμορφιά! Μορφωμένοι δὲ καὶ ἀμόρφωτοι μοῦ ἔσπασαν

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΦΙΛΟΘΕΟΝ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΝ»

ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΗ
ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΕΣΙΝ

“Οποῖος ἀγαπᾷ πραγματικά δὲν προσέχει στὶς συκοφαντίες.

“Ενας ποῦ ἀγαπᾷ πραγματικά καὶ μὲ τὴν καρδιά του, δὲν δίνει εὐκολὰ σημασία καὶ προσοχὴ στὶς κατηγορίες, ποῦ ἀκούει ἀπὸ ἕναν ὁποιονδήποτε κατήγορο. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ τὸν κατηγόρησαν στὸν πατέρα τους τὸν Ἰακώβ· καὶ ἡ κατηγορία, ὅπως λέει ἡ Γραφή, δὲν ἦτανε καθόλου μικρὴ· «Εἶπανε γιὰ τὸν Ἰωσήφ πρὸς τὸν πατέρα τους μιὰ πολὺ δυσάρεστη κατηγορία (Γεν. λζ', 2).

Ἄλλὰ ἡ Γραφή τί μᾶς λέει εὐθύς ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ αὐτό; «Ὁ Ἰακώβ ὅμως ἀγαποῦσε τὸν Ἰωσήφ περισσότερο ἀπὸ τ' ἄλλα τὰ παιδιά του (Γεν. λζ'. 3).

Δὲν ξέρω ἂν ἡ κατηγορία ποῦ τοῦ ἐκάνανε, ὁποιαδήποτε καὶ νάνατε, ἦτανε καὶ πραγματικὴ, ἢ ὅπως ἀποφαίνονται οἱ ἐρμηνευτὲς τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς ἦτανε διαβολὴ καὶ συκοφαντία, ποῦ τὴν ἐπλεξεν ὁ φθόνος καὶ ἡ κακία. Αὐτὸ μονάχα εἶναι βέβαιο· ὅτι ὁ γέρος δηλαδὴ ἀγαποῦσε αὐτὸν ποῦ κατηγοροῦσαν· καὶ τὸν ἀγαποῦσε ὑπερβολικά, γιατί ἦτανε τὸ στερνοπαίδι του καὶ «τὸ παιδὶ τῶν γηρατιῶν του». Γι' αὐτὸ καὶ ἡ κατηγορία τῶν ἀδελφῶν δὲν ἔπιασε κανένα τόπο στὴν ψυχὴ τοῦ πατέρα, ποῦ ὑπεραγαποῦσε τὸ παιδί του. Ἐκεῖνοι τὸν κατηγόρησαν.

κυριλεκτικῶς τὰ χέρια ἀπὸ τὰ συγχαρητήρια. Ἐσὺ τί λές; Πρέπει νὰ σύρεσαι γιὰ τὸ μαμμωνᾶ σὲ τέτοια γελοιοποίησι καὶ τὸ Μυστήριο νὰ μεταβάλλεται σὲ πρᾶξι καρναβαλοειδῆ; Εἶναι ἐντροπή μας νὰ μὴ μπορούμε νὰ βάλουμε τάξι στὴν Ἐκκλησία μας. Διαφώτισε, ἀγαπητέ μου, τὸν «κόσμο» καὶ μὴ θάφτεσαι στὸ σκοτάδι του. Ἄς ποῦμε κάτι καὶ γιὰ τὸν ἀγιασμό τῶν Φώτων.

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ Χ.

Και τὸν κατηγόρησαν βαρειαὶ καὶ τεχνικά. Κατηγορία, πού θάπρεπε, ὅπως ἐνόμισαν, νὰ κινήσῃ τὸν πατέρα τους σὲ ὀργὴν ἐναντίον του καὶ σ' ἐκδίκηση. Ὁ πατέρας ὅμως, ἀντὶ νὰ θυμώσῃ ἐστόλισεν αὐτὸν πού κατηγοροῦσαν, μ' ἓνα φόρεμα καινούργιο καὶ λουλουδισμένο. «Τοῦ ἐχάρισεν ἓνα φόρεμα ὠραιότατο».

Τυφλὸ πρᾶγμα εἶναι συχνὰ ἡ ἀγάπη. Ἄν καὶ στὴν περίστασιν αὐτὴν ἡ ἀγάπη τοῦ Ἰακώβ πρὸς τὸν Ἰωσήφ δὲν ἦτανε μιὰ ἀγάπη τυφλή· γιατί ὁ Ἰωσήφ, ὅπως τὸ ἀπέδειξε κατόπιν μ' ὅλη του τὴν ζωὴ, καὶ σὲ κάθε περιπέτεια καὶ περίστασις κι' ἐνέργειά του, ἀξίζε πραγματικὰ νὰ τὸν ἀγαπᾷ καὶ νὰ τὸν τιμᾷ. «Γιατί, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης, τὶς ἐξαιρέτες ἀρετὲς πού ἐφάνερωσε ὅταν ἦτανε ἀκόμη μικρὸ παιδί καὶ μειράκιο, ἐφάνηκε πὼς ὁ καιρὸς πού περνοῦσε δὲν τὶς ἀφάνισε, ἀλλὰ τὶς ἐμεγάλωσεν ἀκόμη περισσότερον καὶ τὸν ἐσυντρόφεψαν σ' ὅλη του τὴ ζωὴ».

**Δεν εἶναι καλὸ ἡ μονόπλευρη ἀγάπη ἀπὸ τοὺς γονεῖς
σ' ἓνα μόνον ἀπὸ τὰ παιδιὰ τους.**

Ὅταν οἱ γονεῖς κάνουν ἐξαιρέση στὴν ἀγάπη τους γιὰ τὸ ἓνα μόνον ἀπὸ τὰ παιδιὰ τους, ἀντὶ νὰ τὸ ὠφελήσουν, τὸ βλάπτουνε περισσότερο. Καὶ τοῦτο, γιατί μὲ τὸ νὰ τὸ ξεχωρίζουνε, καὶ μὲ τὸ νὰ δείχνουνε πὼς τὸ προτιμοῦνε ἀπὸ τὰ ἄλλα, κινοῦνε τὸ φθόνον τους, καὶ τὰ κάνουνε νὰ τὸ μισοῦνε.

Ἐχομε μπροστά μας τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰωσήφ. Ὁ πατέρας του ὁ Ἰακώβ αὐτὸν ὑπεραγαποῦσε, αὐτὸν ἐξεχώριζεν ἀπὸ τ' ἄλλα του παιδιὰ, αὐτὸν ἐπεριποιούντανε ξεχωριστά, κι' αὐτὸ ἐστόλιζε περισσότερον ἀπὸ ὅλους. Τί ἀκολούθησε καὶ ποιοῦ ἦτανε τ' ἀποτέλεσμα ἀπὸ τὴν ἐξαιρέσιν αὐτὴν; Ἡ ὀλοφάνερη προτίμησις τοῦ πατέρα ἐξύπνησε καὶ μεγάλωσε τὴν δυσαρέσειαν σ' ἄλλα τ' ἀδελφία ἐναντίον του. Κι' ἐπειδὴ δὲν μποροῦσαν μὲ τὸ καλὸ νὰ τοῦ μιλήσουνε, καὶ νὰ τὸ κάμουνε

ν' ἀλλάξη γνώμη, δὲν εἰρήνεψαν καὶ δὲν ἐγαλήνεψε τὸ πάθος ποῦ ἐτρέπωσε μέσα στὴν καρδιά τους παρὰ ὠσότου ἐπεβουλευθήκαν κι' αὐτὴ τὴ ζωὴ του!

Ἔτσι ἡ ὑπερβολικὴ ἀγάπη τοῦ πατέρα ἐπροκάλεσε τὴ δυσαρέσκεια στ' ἄλλα τ' ἀδελφία, καὶ δυνάμωσε μέσα τους τὸ μῖσος τους ὑπερβολικά. Ὅταν εἶδανε τ' ἀδελφία του, πῶς ὁ πατέρας τους τὸν ἐξεχώριζε καὶ τὸν ἀγαποῦσε περισσότερο ἀπὸ ὅλα τ' ἄλλα παιδιὰ του, τὸν ἐμίσησαν, καὶ δὲν μποροῦσαν νὰ τὸν εἰποῦν οὔτε ἓνα λόγο εἰρηνικὸ (Γεν. λζ', 4).

Ἐκεῖνοι τὸν κατηγοροῦσαν, κι' αὐτὸς τὸν ἐστόλιζε· αὐτὸς τὸν ἐξεχώριζε στὴν ἀγάπη του, κι' ἐκεῖνοι τὸν ἐμισοῦσαν. Κι' ἀπὸ τὴν ἀντιπάθεια, τὸ πρᾶγμα κατανατᾶ στὸ ἀντίθετο ἀποτέλεσμα.

**Ποτέ νὰ μὴν παινεύεσαι καὶ ποτέ νὰ μὴν καυχίεσαι
μπροστὰ στοὺς ἄλλους.**

Ποτέ σου νὰ μὴ διηγίεσαι τὴν καλομοιριά σου! Καὶ ποτέ σου νὰ μὴν ἀνιστορᾷς τὴν καλὴ σου προσμονὴ καὶ ἀπαντοχὴ καθὼς καὶ τίς ἐλπίδες σου, μπροστὰ σὲ ἀνθρώπους ποῦ δὲν εἶσαι ἀπόλυτα βέβαιος γιὰ τὰ αἰσθήματά τους καὶ γιὰ τὴν ἀνυπόκριτὴ ἀγάπη τους πρὸς ἐσένα.

Νὰ προφυλάγεις! Καὶ τὸ προτιμότερον εἶναι, νὰ τοὺς διηγίεσαι ὅλα τὰ δυσάρεστα καὶ τὰ λυπηρὰ ποῦ σοῦ λαχαίνουν· κι' ὄχι τὰ εὐχάριστα καὶ τὰ χαροποιὰ ποῦ σοῦ τύχουνε. Γιὰ ποιοὺ λόγους; Νά! γιὰτὶ ἂν τοὺς διηγῆσαι τὰ τελευταῖα αὐτά, τοὺς ἀνάβεις μέσα τους τὴ φωτιά τοῦ μίσους, καὶ τοὺς κινᾷς σ' ἄγριο φθόνον κατεπάνω σου. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ παθαίνουν πολλοί· κι' αὐτὸ ἔπαθε κι' ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του. Τοὺς δηγγήθηκε τὸ ὠραῖο κι' εὐχάριστο ὄνειρο ποῦ εἶδε. Τοὺς εἶπε, πῶς στὸ θέρισμα ποῦ εἶδε στὴν ὑπνοφαντασία του, τὸ δικό του δεμάτι ἀπὸ τὰ στάχυα

έστεκότανε όλόρθο, και πιό ψηλά από τὰ δεμάτια τὰ δικά τους, και πώς έγερναν μπροστά του και τὸ προσκυνοῦσαν. Τους εἶπεν ἀκόμη μιὰν ἄλλη φορά, πώς και σ' ἄλλο ὄνειρό του ὁ ἥλιος και τὸ φεγγάρι κι' ἔνδεκα ἄλλα ἄστρα (όλοφάνερα δηλαδή ὁ πατέρας του, ἡ μητέρα του, και τὰ ἔνδεκα ἀδελφια του), ὑποκλίνονταν ταπεινὰ μπροστά του!

Τί ἐκέρδισε λοιπὸν ὁ νέος, ξεστομίζοντας αὐτὰ τὰ ὠραῖα κι' εὐχάριστα ὄνειρά του μπροστά στους ἀδελφούς του πού τὸν μισοῦσαν; Τίποτε, ἄλλο, παρὰ ν' ἀνάβη και νὰ πληθαίνη τὴν ἔχθρητά τους ἐναντίον του! «Και τους ἔκανε νὰ τὸν μισοῦνε περισσότερο, για τὰ ὄνειρά του αὐτὰ» (Γεν. λζ', 8).

Ὁ γέρο-πατέρας τὸ προέβλεψεν ὀλοκάθαρα τὸ κατάντημα αὐτό· και γι' αὐτὸ τὸν ἐπέπληξε, παρακινώντας τον νὰ μὴ διηγίεται τέτοια πράγματα, πού ἀπ' αὐτὰ τὸ μόνο πρᾶγμα πού θὰ κέρδιζε, δὲν μπορούσε νὰναι τίποτες ἄλλο, παρὰ τὸ μῖσος και ὁ φθόνος τῶν ἀδελφῶν του. Και ὅπως λέγει ὁ Κύριλλος τῆς Ἀλεξανδρείας «Ἐσταμάτησε μ' ἐξυπνάδα τὸν φθόνον ἐναντίον τοῦ νεανίσκου, πού, μὲ ἀσυγκράτητο θράσος ἐφανερωνότανε, και κατὰ κάποιον τρόπο τὸν ἡμέρωσε και τὸν ἐτιθάσεψε. Δὲν ἄφησε δὲ τὸ νέο νὰ ψηλοπιάνεται και νὰ παρηφανεύεται στ' ἀδελφια του για τὰ ὄνειρα πού εἶδε.

Μὲ τὴν ἐπίπληξιν αὐτὴν ὁ πατέρας του και τὴ ζηλοφθονία ἐκεινων ἐζήτησε νὰ καταπραΐνη, και τὴ δικὴ του ἀλαζονεία νὰ καταστείλῃ. «Τὸν ἐπέπληξεν ὁ πατέρας του» (Γεν. λζ', 10). Ὁ νέος ὅμως εἶχε προτρέξει και εἶχε ξεστομίσει ἀνόητα τὰ ὄνειρά του· κι' ἔκαμε, ἔτσι νὰ ὑψωθοῦνε οἱ φλόγες τοῦ πάθους τοῦ φθόνου μέσα στὶς καρδιές τῶν ἀδελφῶν του (Γεν. λζ'. 10). «Τὸν ἐφθόνησαν λοιπὸν οἱ ἀδελφοί του» (Γεν. λζ, 11). Κι' ἄρχισαν ἀπὸ τὴν στιγμή ἐκείνη νὰ μελετοῦνε τὸν ἐξολοθρεμό του!

**Συχνά με κάποιαν υποχώρηση κερδίζει κανείς
τὸ ζήτημά του.**

Ὅταν κανείς τὸ καταλαβαίνει, πὼς με τοὺς βάρ-
βαρους τρόπους καὶ με τὴν ἀπότομη συμπεριφορὰ δὲν
θὰ μπορέσῃ ποτὲ νὰ φέρῃ σὲ καλὸ τέλος τὸν σκοπὸ του,
τὸ συμφέρον του ἀπαιτεῖ, νὰ υποχωρήσῃ λίγο στὶς
ἀξιώσεις του καὶ νὰ δείξῃ κάποια συγκατάβαση σ'
αὐτὸν ποὺ ἀντιγινώμα, γιὰ νὰ μπορέσῃ ἔτσι, με τὴν μι-
κρὰν αὐτὴ παραχώρηση, νὰ ἐπιτύχῃ τὰ ὑπόλοιπα ἀπὸ
τὸν σκοπὸ του, καὶ καμμιά φορὰ μάλιστα ὁλόκληρο
τὸ ζήτημά του.

Αὐτὸν τὸν φρόνιμο κανόνα μεταχειρίσθηκε κατάλ-
ληλα ὁ Ρουβήμ καὶ κατῶρθωσε νὰ σώσῃ τὸν Ἰωσήφ
ἀπὸ τὰ δολοφονὰ χέρια τῶν ἀδελφῶν του. Αὐτοί, με
μιὰ γνώμην ὅλοι τους, εἶχανε ἀποφασίσει νὰ τὸν ξε-
κάμουν. «Ἐλάτε, νὰ τὸν σκοτώσωμε!» (Γεν. λζ', 20).
Ὁ Ρουβήμ δὲν τὴν ἤθελε τὴν ἀνόσιαν αὐτὴν ἀδελφο-
κτονία. Τί νᾶκανεν ὅμως; Νὰ τοὺς ἀντισταθῇ; Αὐτὸς
ἦτανε ἓνας, κι' ἐκεῖνοι δέκα! Νὰ δοκιμάσῃ νὰ μαλάξῃ
τὴν καρδιά τους καὶ τὴν μισάδελφῃ σκληράδα τους;
Νὰ δοκιμάσῃ καὶ ν' ἀγωνισθῇ νὰ τοὺς παραστήσῃ με
λόγια τὸ βάρος τῆς ἀνομίας τους καὶ τῆς ἐγκληματικῆς
τους ἀπόφασης; Νὰ τοὺς πείσῃ, με κατάλληλην ἐπιχει-
ρηματολογία, ὅτι εἶναι αἰσχρὴ καὶ κακούργα ἐνέργεια
νὰ ταλαιπωρήσουνε ἔστω καὶ λίγο τὸν μικρότερον
ἀδελφὸ τους· καὶ νὰ τοὺς κἀνῃ νὰ παραδεχθοῦνε, ὅτι
πρέπει νὰ τὸν στείλουνε πίσω στὸν πατέρα τους ἀνε-
νόχλητο, καὶ χωρὶς νὰ τ' ἀγγίξουνε οὔτε μιὰ τρίχα τῆς
κεφαλῆς του; Ὁχι! Ἐσκέφθηκε, πὼς τίποτα δὲν θὰ
κατῶρθωνε, μ' αὐτοὺς τοὺς τρόπους καὶ με τὴν τέτοια
συμπεριφορὰ. Κι' ὅτι μάλιστα θὰ ἐρέθιζεν ἀκόμη πε-
ρισσότερο τὴ λύσσα τους. Καὶ τ' ἀποτέλεσμα θᾶτανε,
πὼς ὁ Ἰωσήφ δὲν θὰ σωζότανε, ἂν ἀνελάμβανε φανερὰ
καὶ ζωηρότερα τὴν προστασία του.

Ἐμεθοδεύθηκε λοιπὸν ἄλλο τρόπο, πού ἦτανε στὴν περίστασιν ἐκείνη φρονιμώτερος. Καὶ μετὰ τὴν πρόφασιν, πῶς κι' αὐτὸς συντρέχει καὶ πῶς συμφωνεῖ μαζί τους, ἐπρότεινε συμβουλευτικά, ν' ἀλλάξουνε μονάχα τὸν τρόπον τοῦ θανάτου τοῦ «Νὰ τὸν σκοτώσουμε, λείπει ὄχι ὅμως μετὰ τὰ χέρια μας «Νὰ μὴν τὸν κτυπήσωμεν ἡμεῖς... Ἄς μὴ χύσωμε αἷμα... Ἄς μὴ βάλωμε χερί ἐπάνω του». (Γεν. λζ', 21-22) Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ κάνετε αὐτὸ σεῖς.. Μὴν προχωρήσετε εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖο, νὰ χύσετε σεῖς τὸ αἷμά του. «Μὴ χύσετε αἷμα». Νά! ἄς τὸν ρίξωμε μέσα σ' ἓνα ἀπὸ τοὺς βαθεῖς καὶ κατασκοτεινοὺς λάκκους, πού βρίσκονται μέσα σ' αὐτὴν τὴν ἔρημον· κι' ἄς τὸν ἀφήσωμε νὰ πεθάνῃ ἐκεῖ μέσα.

Αὐτὴ ἡ συμβουλὴ τοῦ Ρουβὴμ ἔσωσε τὸν Ἰωσήφ. Τὸν κατέβασαν ο' ἓνα λάκκον. Καὶ ὕστερα, σύμφωνα μετὰ τὴν συμβουλὴν ἑνὸς ἄλλου ἀδελφοῦ του, τοῦ Ἰούδα, τὸν ἀνέβασαν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ τὸν ἐπούλησαν πρὸς κάποιους ἐμπόρους Ἰσραηλίτες· κι' αὐτοὶ πάλιν τὸν μεταπούλησαν στὸν ἀρχιμάγειρο τοῦ βασιλεῦς τῆς Αἰγύπτου, τὸν Πετεφοῦν. Κι' ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Ἰωσήφ, ὕστερα ἀπὸ πολλὰ περιστατικά κι' ἀπὸ πολλὰς περιπέτειας, πού μ' αὐτὲς ἐγύμνασε τὴν ψυχὴν του στὴν καρτερίαν καὶ στὴν ὑπομονήν, κι' ἐφάνέρωσε κατὰ τρόπον λαμπρὸν τὴν ἀρετὴν του καὶ τὴν ἀξιοπρέπειάν του, καταστάθηεν Ἀντιβασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου. Καὶ εἶδε στὸ τέλος νὰ γονατίζουεν μπροστά του καὶ νὰ τὸν προσκυνοῦεν τ' ἀδελφία του ἐκεῖνα, πού χωρὶς τὸν Ρουβὴμ, κι' ἂν αὐτὸς δὲν ἐξοικονομοῦσε τὴν περίστασιν μετὰ τὸν τρόπον πού ἀναφέραμε, θάχανε γίνεαι οἱ φονηάδες του.

Μετφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχ. ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Πάσχα Ἁγίων, Πάσχα Μέγα

ΔΥΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΕΣ ΖΩΕΣ ΠΟΥ ΜΑΣ ΕΧΑΙΡΕΤΗΣΑΝ ΣΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙ ΜΙΑΣ ΩΡΑΙΑΣ ΛΑΜΠΡΗΣ

Μακεδονικές ἀναμνήσεις ἀληθινῆς ζωῆς

Χαρᾶς πεπλήρωται φωτός! Αὐτὸ τὸ ἄπλετο πασχαλινὸ φῶς εἶχε πλημμυρίσει τὴν ἀτμόσφαιρα, κάτω ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὀδεύαμε προσκαλεσμένοι σ' ἓνα καθαρῶς χριστιανικὸ ἑλληνικὸ χωριό, σὲ ἀπόστασι μιᾶς ὥρας ἀπὸ τὸ Μοναστήρι. Ἦταν ἡ ἐποχὴ ποῦ ἡ μεγάλη ἑλληνικὴ μακεδονικὴ πόλις, τὸ Μοναστήρι, ὑπὸ ἄλλο κυρίαρχο, ζοῦσε μὲ τοὺς παλμούς, τὰ ὄνειρα καὶ τὴν ἱστορίαν του, ποῦ εἶχε γραφῆ διὰ τρία χρόνια πρὶν, ὡς ἓνα ἐπὶ τὰ μεγάλα κέντρα τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνα. Κέντρο ἑλληνικῆς δράσεως ἔμεινεν ἀκόμη καὶ κέντρο θρησκευτικῆς κινήσεως. Στὴν μεγάλη αὐτὴ μακεδονικὴ πόλι, ἔδρα τῆς μητροπόλεως Πελαγονείας, συνεκεντρώοντο ἀρχιερεῖς ἀπὸ τὴν Δυτικὴν Μακεδοσίαν καὶ τὴν Βόρειον Ἠπειρον. Διαπρεπεῖς μορφῆς ἱεροχρῶν, ἔπας τῆς Κορυτσᾶς, τῆς Καστοριῆς, τοῦ Ἀργυροκάστρου, τῆς Φλωρίνης διεσπαιρώνοντο στὸν μεγάλο κεντρικὸ δρόμον τοῦ Μοναστηριοῦ—τὸν Φαρδῆ—κατευθυνόμενοι στὸ μητροπολιτικὸ μέγαρον πρὸς σύσειψιν, μὲ τὸν ἱεράρχην τῆς Πελαγονείας, γιὰ τὰ ἐνδιαφέροντα ζητήματα τῶν ἐπισκοπῶν τους. Στρατιῶτες τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ τὴν ἐποχὴ ἐκείνην βρεθήκαμε στὸ Μοναστήρι, τὴν ἑβδομάδα τῶν ἁγίων χριστιανικῶν ἡμερῶν. Μιὰ οἰκογένεια «τσορμπατζήδων» ἀπὸ τὸ Μεγάραβο, τὸ ἑλληνικὸ αὐτὸ χωριὸ τῆς περιοχῆς τοῦ Μοναστηριοῦ, εἶχε τὴν εὐγένειαν νὰ μᾶς καλέσῃ γιὰ τὸν πασχαλινὸ ἀμνὸν στὸ χωριὸν τους. Θὰ περνούσαμε σὲ περιβάλλον οἰκογενειακὸ τὴν μεγάλην αὐτὴν ἡμέραν τῆς Λαμπρῆς. Δὲν ὑπῆρχε γι' αὐτὸ καμμιά ἀμφιβολία. Ἦταν τόσο γνωστὴ ἡ θρυλικὴ σχεδὸν φιλοξενία τῶν χωριῶν αὐτῶν τῆς Μακεδοσίας, πρὸ ἐγνώρισαν καὶ ἔζησαν τὸν μακεδονικὸν ἀγῶνα καὶ τοὺς ἥρωάς του! Τὸ γλυκοχάραγμα τῆς Λαμπρῆς εἶχαμε ξεκινήσει μιὰ συντροφίαν ἀπὸ τρεῖς χριστιανικοὺς στρατιῶτες ἀπὸ τὴν πόλιν τοῦ Μοναστηριοῦ. Τὴν νύχταν εἶχαμε παρακολουθήσει στὸν μητροπολιτικὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα. Μᾶς εὐχήθηκε τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» μὲ τὸ χαμόγελον στὰ χεῖλην ὁ μητροπολίτης Στέφανος καὶ μιὰ εὐγενικὴν βραχνὴν κάπως φωνὴν μᾶς ἐκάλεσε νὰ ἐπισκεφθῶμε τὸ γραφεῖόν του. Ἦταν ἡ φωνὴ τοῦ ἀρχιδιακόνου Ἀθηναγόρα—τοῦ σημερινοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Λίγον ἔξω ἀπὸ τὸ Μοναστήρι τὸ πασχαλινὸ ἀνοιξιάτικο φῶς ἐχάιδεψε τὰ πρόσωπα καὶ τὴν ψυχὴν μας. Ἀνεβαίναμε

κάποια πλαγιά του Περιστερίου. Τα μάτια μας άγκαλιάζαν το θέαμα μερικών σκορπισμένων χωριών και αναπνεύαμε το άρωμα τής ρίγανης. Ένας από τους συντρόφους μας βοηθός ψάλτη στην πατρίδα του τον Τσεσμέ, έμερακώθηκε από το φώς και το μύρο τής γύρω βουνίσιας μακεδονικής φύσεως και άρχισε να ψέλνει το «'Αναστάσεως Ήμέρα...» Τόν συνωδέσαμε με την λίγη γνώσι στην ψαλτική. Και όλη ή πλαγιά σέ λίγο αντιλαλούσε από Πασχαλινά τροπάρια που τά έψελναν στρατιώτες του τουρκικού στρατού. Ένας Τούρκος άγροφύλακας που περιπολούσε στην περιοχή εκείνη εστάθηκε άφωνος και κατάπληκτος.

—'Ακόμη ένα αναστάσιμο φώναξε στον βοηθό ψάλτη ένας από τους συντρόφους τής πορείας μας. Δεν έδειξε καμμιά άπροθυμία ό στρατιώτης από τον Τσεσμέ. Και ή βουνοπλαγιά άντήχησε από ήχο πλάγιο του τεάρτου σ' ένα «δόξα πατρι» που έτράβηξε σαν άμανέ ό Λάμπης.

Οί άλλοι στρατιώτες έσταυροκοπηθήκαμε. Άρχισε όμως να μάς μιμῆται και ό τουρκαλβανός άγροφύλακας ψιθυρίζοντας «Βαί άλλάχ Βαί» Παρακολοθησαμε με έκπληξι έμεις τώρα την άνάτσι τής ψυχῆς του άλλόδοξου αυτού ύπαλλήλου.

—Λές και είναι χριστιανός ψιθύρισε ένας από τους συντρόφους...

—'Αδύνατο...

*

Στο Μεγάροβο έφτάσαμε με κάποια συγκίνηση από την πρωινή μας πορεία και το συναπάντημά μας με τον τουρκολβανό, που έκαμε εύλαβικά τόν σταυρό του. Γύρω μας μαζώχθηκαν παιδιά που μάς χαιρετούσαν χαρούμενα και εύχαριστημένα για την πασχαλινή μας αυτή επίσκεψη. Ό ευγενικός άρχηγός τής οικογενείας που μάς προσκάλεσε μάς ώδήγησε σ' ένα μεγάλο δωμάτιο με παράθυρα που έβλεπαν ως κάτω στον μεγάλο κάμπο του Μοναστηριού. Όλοκάθαρα φαινότανε μέσα στην ήλιόλουστη άνοιξιάτικη πασχαλινή άτμόσφαιρα τόν Τύρναβο, ένα μεγάλο γειτονικό χωριό, που ένωνόνταν με τόν Μεγάροβο με ένα μεγάλο ξύλινο γεφύρι. Τόν δωμάτιο μ' ένα τραπέζι γεμάτο πασχαλινά αυγά και άλλα παρασκευάσματα στραφτοκοπούσε από καθαριότητα. Στο τραπέζι αυτό θα παρετίθετο τόν μεσημεριάτικο γεύμα. Ένας άμνος που είχε μπῆ από την νύχτα μέσα σ' ένα χτιστό φούρνο από πλίνθους. Ό όβελίας δέ ήταν γνωστός στά μακεδονικά χωριά. Η συντροφιά των στρατιωτών του τουρκικού στρατού άρχισε να ψέλνει. Και ή συντροφιά των ανθρώπων που μάς φιλοξενούσε άρχισε να τραγουδά. Τά αναστάσιμα τροπάρια μπερδευότανε με τά κλέφτικα μακεδονικά τραγούδια του χωριού. Για μιά στιγμή σταμάτησαν ψαλμωδίες και τραγούδια και άντήχησε γύρω ό έθνικός έλληνικός ύμνος. Έτρα-

γουδοῦσε τὸ «ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη τῶν ἐλλήνων τὰ ἱερά» ὁ Χριστόφορος, ἕνας στρατιωτᾶκος ἀπὸ τὰ Ἀλάτσατα.

— Ἄν μᾶς πάρῃ κανεῖς μυρωδιά... εἶπε ἕνας ἀπὸ τὴν συντροφιά τῆς οἰκογενείας...

— Δὲν ἔχουμε νὰ φοβηθοῦμε τίποτε σήμερα. Σήμερα ποὺ ἀναστήνεται ὁ Χριστὸς ἀναστένεται καὶ ἡ πατρίδα... Ἄνοιξε βιαστικὰ ἡ πόρτα τὴν στιγμή ἐκείνη καὶ δυὸ χαρούμενες παιδικὲς φωνὲς ἀνήγγειλαν πῶς γέννησε ἡ κατσίκά τους ἡ Μπλιόρα δυὸ χαριτωμένα κατσικάκια. Τὰ ἔφεραν τυλιγμένα καὶ τὰ ἀπόθεσαν στὸ πασχαλινὸ τραπέζι...

— Ἄς τσουγκρίσουμε ὄλοι γύρω ἀπὸ τὰ ζωντανὰ αὐτὰ! Μᾶς φέρνουν εὐτυχία. Ὅλοι μαζί ἄρχισαν νὰ ψέλνουν τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» ποὺ τὸ συνώδευε τὸ κλαυθμῆρισμα τῶν δύο νεογεννητῶν ἐριφιῶν. Ἐτσούγκρισαν τὰ αὐγά. Καὶ μπροστὰ στὰ δυὸ καινούργια πλάσματα τῆς μακεδονικῆς στάνης ἐσυνεχίσθηκε ἡ συμφωνία ἀπὸ πασχαλινὰ τροπάρια καὶ ἀπὸ κλέφτικα μακεδονικὰ τραγούδια.

— Τέτοιο πασχαλινὸ τραπέζι δὲν μεταγίνηκε ποτέ, παρατήρησε ὁ εὐγενικὸς ὄρχηγὸς τῆς οἰκογενείας...

— Τὰ ἐριφάκια αὐτὰ προσμένανε τὴν μεγάλη χαρὰ καὶ ἀνάστασι...

— Χριστὸς Ἀνέστη!

*

Ὅταν κατεβήκαμε τὸ βράδυ στὸ Μοναστήρι ὄλοι μᾶς ρωτοῦσαν ἂν ἦταν ἄφθονα καὶ καλοψημένα τὰ σφαχτὰ τοῦ γεύματος τῆς Λαμπρῆς στὸ Μεγάροβο. Σὲ ἀπάντησι ψέλναμε ὄλοι μαζί σιγανὰ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη». Καὶ ἐδοκιμάζαμε τὴ μεγαλύτερη ψυχικὴ ἀνάτασι νομίζοντας πῶς ἀκούαμε ἀκόμη τὸ κλαυθμῆρισμα τῶν δύο νεογεννητῶν ἐριφιῶν, ποὺ συνώδευαν τὸν ἀναστάσιμο παιᾶνα. Ἀδιάφορο ἂν ἔμεινε κλειστὸς ὁ χτιστὸς φοῦρνος τοῦ φιλόξενου σπιτιοῦ, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ἐψήνετο ὁ πασχαλινὸς ἄμνος. Τὸν εἶχαμε λησμονήσει αὐτὸν ὄλοι μπροστὰ στὸ θαῦμα τῆς καινούργιου ζωῆς, ποὺ χαιρέταγε τὸν κόσμον μὲ τὸν πασχαλιάτικο ἐρχομὸ τῆς.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

«Ἴδου ὁ Νυμφίος ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός· καὶ μακάριος ὁ δοῦλος, ὃν εὕρῃσει γρηγοροῦντα· ἀνάξιος δὲ πάλιν, ὃν εὕρῃσει ραθυμοῦντα. Βλέπε οὖν ψυχὴ μου, μὴ τῷ ὕπνῳ κατενεχθῆς, ἵνα μὴ τῷ θανάτῳ παραδοθῆς, καὶ τῆς βασιλείας ἔξω κλεισθῆς· ἀλλὰ ἀνάνησον κράζουσα· Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος εἶ ὁ Θεός, διὰ τῆς Θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς».

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ» Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Τι ἔλεγεν ὁ ἄββᾶς Ζωσιμᾶς γιὰ τὴν ταπεινοφροσύνη.

Κάποτες ἓνος ἀδελφὸς μ' ἐρώτησε καὶ μοῦ εἶπε:—'Αββᾶ μου, πολλὲς πάρα πολλὲς εἶναι οἱ ἐντολὲς τοῦ Χριστοῦ, κι' ὁ νοῦς μου σασιτίζει, καὶ σκοτιζέται, καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὶς συγκρατῶ· πὲς μου λοιπὸν τί νὰ κάνω;

Καὶ τοῦ ἀποκρίθηκα. —'Αδελφέ μου, νὰ μὴ ταραζέσαι γι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα· κι' ἓνα μονάχα νὰ σκέπτεσαι, κι' ὅσο μπορεῖς νὰ τὸ κρατᾶς· τὸ νὰ ὑπομένῃς, μὲ καλωσύνη καὶ μ' εὐχαρίστηση, ὅτιδὴποτε δυσάρεστο κι' ἄν σοῦ λάχῃ· μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, εὐκολα θὰ κατορθώσης καὶ θὰ ἐπιτύχῃς ὅλες τὶς ἀρετὲς. Ξέρεις, ἀδελφέ μου, πόσο μεγάλο πρᾶγμα εἶναι, τὸ νὰ εὐχεσαι καὶ νὰ παρακαλῆς γιὰ κάποιον πού σὲ λυπεῖ καὶ πού θέλει τὸ κακό σου; Εἶναι, σὰν νὰ σκάβῃς χέρσα καὶ σκληρὴ γῆ· ἢ σὰν νὰ κάνῃς μακρυνὴ καὶ δύσκολη πορεία· ἢ σὰν νὰ περιῶς φουρτουνιασμένη θάλασσα· ἢ σὰν νὰ ζημιώνεσαι χρήματα πολλὰ.

Ὅταν λοιπὸν σὲ βρίζουνε, ἐσὺ νὰ λές, εὐχαριστῶ! Καὶ τότε θάχῃς γίνει μαθητὴς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, πού ἐδιάβαιναν μέσα ἀπὸ τὶς πολιτεῖες γεμάτοι ἀπὸ χαρὰ, γιατί εἶχανε καταξιωθῆ νὰ τοὺς κακομεταχειρισθοῦνε γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Κι' ἐκεῖνοι μὲν ἦσαν ὀλόαγνοι κι' ὀλοκάθαροι καὶ ζοῦσαν μόνο γιὰ τ' ὄνομα καὶ γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ· ἐμεῖς ὅμως εἴμαστε κατασπιλωμένοι· καὶ γιὰ τὶς ἁμαρτίες πού ἔχομε, μᾶς πρέπει νὰ μᾶς βρίζουνε καὶ νὰ μᾶς καταφρονοῦνε...

***

Ἔλεγε πάλιν μιὰν ἄλλη φορά·

— Κάποτες ἓνας ἀδελφὸς πού ἔμεινε μαζί μου, καὶ πού ἐγὼ τοῦ-δωκα τὸ ἀγγελικὸ σχῆμα καὶ τὸν κατάρτισα ἀρκετὰ στὸ καλό, (γιατὶ ἦτανε λίγο ἀνάμελος κι' ἀσθενικός κι' ἔπρεπε γι' αὐτὸ νὰ τὸν φροντίζῃ καὶ νὰ τὸν προσέχῃ κανεὶς πολὺ), ἦλθε μιὰν ἡμέραν καὶ μοῦ εἶπε —'Αββᾶ μου, νὰ ξέρῃς πὼς σ' ἀγαπῶ πολὺ.

— Κι' ἐγὼ τ' ἀπάντησα —'Εγὼ, ὡς τώρα, δὲν βρῆκα κανένα πού νὰ μ' ἀγαπᾶ, ὅπως ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ. Νά! αὐτὴ τὴ στιγμή μοῦ λές, σ' ἀγαπῶ· καὶ τὸ πιστεύω. Ἄν ὅμως σοῦ συμβῆ κάτι, πού τυχὸν

θά σέ δυσαρεστήση, δὲν θὰ μείνης ὁ ἴδιος. Ἐγὼ ὅμως, ὅτι καὶ νὰ πάθω ἀπὸ σένα, δὲν θ' ἀλλάξω· καὶ τίποτε δὲν θὰ μὲ κάνη νὰ ξεμακρύνω ἀπὸ τὴν ἀγάπη σου.

Δὲν πέρασε λοιπὸν πολὺς καιρὸς, καὶ δὲν ξέρω τί τοῦ συνέβηκε, γιὰτὶ δὲν τὸν πολυέβλεπα πλέον κι' ἄρχισε νὰ λήη ἐναντίον μου τὰ μύρια ὄσα, καὶ μάλιστα πράγματα φοβερὰ καὶ αἰσχρά. Ἐγὼ λοιπὸν ἐμάθαινα τὰ ὄσα μοῦ καταλαλοῦσε, κι' ἔλεγα μέσα μου· αὐτὸς εἶναι καυτήρας, πού μοῦ τὸν ἔστειλεν ὁ Χριστός, γιὰ νὰ γιαιτρέψη τὴν ψυχὴ μου· αὐτὸς εἶναι εὐεργέτης μου· καὶ πάντα μου τὸν ἐμνημόνευα σὰν τέτοιο καὶ σὰν ἓνα γιαιτρό μου, καὶ προσευχόμουνα γι' αὐτόν. Καὶ σ' ὄσους ἔρχονταν καὶ μοῦλεγαν τὰ ὄσα κακολογοῦσε, τοὺς ἀπαντοῦσα. Ὁ ἀδελφός μου μόνο τὰ φανερά μου κακὰ ξέρει, καὶ μάλιστα ὄχι ὄλα κι' αὐτὰ, ἀλλὰ ἓνα μέρος μονάχα· καὶ μιλεῖ μόνο γι' αὐτὰ πού τὰ ξέρει καλά. Ὑπάρχουν ὅμως κι' ἄλλα πολλὰ, πού εἶναι κρυφὰ καὶ δὲν τὰ ξέρει· κι' αὐτὰ εἶναι—ἀλλοίμονό μου—ἀμέτρητα.

Ἐπειτα λοιπὸν ἀπὸ λίγο καιρὸ συναπαντηθήκαμε στὴν Καισάρεια· κι' ὅπως τὸ συνήθιζε, ἔτρεξε καὶ μ' ἀγκάλιασε καὶ μὲ καταφιλοῦσε. Κι' ἐγὼ ἔκαμα ἐπίσης τὸ ἴδιο, σὰν νὰ μὴν ἤξερα τίποτα. Κι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δὲν ἐγίνηκε μιὰ καὶ δυὸ φορές, ἀλλὰ πάρα πολλές. Κι' ἔτσι, ἐνῶ καταλαλοῦσε τέτοια ἐναντίον μου, ὄσες φορές μὲ συναντοῦσε μ' ἀγκάλιαζε μὲ θέρμη, χωρὶς νὰ τοῦ δώσω ἐγὼ ποτέ καὶ τὴν παραμικρὴν ὑπόνοιαν· οὔτε καὶ νὰ τοῦ φανερώσω ποτέ μου οὔτε ἴχνος ἀπὸ δυσἀρέσκεια...

Ἐπειτα ὅμως ἀπὸ κάμποσο καιρὸ μὲ συναπάντησε, κι' ἔτρεξε κι' ἔπεσε στὰ πόδια του καὶ μοῦλεγε σφίγγοντάς τα—Συγχώρεσέ μου, ἀββᾶ μου, γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ· γιὰτὶ πολλὰ καὶ φοβερὰ ἐφλυάρησα ἐναντίον σου. Κι' ἐγὼ τὸν ἐσήκωσα ὄρθιο· καὶ ἀφοῦ τὸν ἐφίλησα, τοῦ εἶπα, σὰν ἀστεειυόμενος καὶ μὲ γέλοιο—Θυμᾶται ἡ θεοφιλία σου, πού ὅταν μοῦ εἶπες κάποτε σ' ἀγαπῶ πολύ, σοῦ ἀποκρίθηκα· ἐγὼ δὲν βρῆκα ἀκόμη κανένα πού νὰ μ' ἀγαπᾶ, ὅπως τὸν ἀγαπῶ ἐγὼ. Μάθε λοιπὸν, πὼς δὲν μεῦ διέφευγε τίποτα ἀπὸ τὰ ὄσα μοῦ καταλαλοῦσες. Καὶ τὰ ἤξερα ὄλα· καὶ πού, καὶ σὲ ποιά στιγμή τᾶλεγες. Καὶ ποτέ μου δὲν εἶπα· δὲν εἶναι ἔτσι, ὅπως τὰ λήη ὁ ἀδελφός μου. Οὔτε καὶ μ' ἔπεισε κανένας νὰ ξεστομίσω κάτι κακὸ γιὰ σένα· παρὰ ἔλεγα σ' ὄσους μοῦ τὰ μετᾶδιναν—Ἀλήθεια εἶναι τὰ ὄσα λέει· καὶ τὸ κάνει ἀπὸ ἀγάπη, γιὰ νὰ μὲ διορθώση. Καὶ ποτέ μου δὲν ἔπαψα νὰ σὲ μνημονεύω στὶς προσευχῆς μου. Κι' ἀπόδειξη τῆς ἀγάπης πού ἔχω γιὰ σένα εἶναι τὸ ὅτι, κάποτε πού ἐπόνεσαν πολὺ τὰ μάτια μου, τὰ ἐσταύρωσα κι' ἐμνημόνευα τ' ὄνομά σου καὶ εἶπα—Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ μου, μὲ τίς εὐχῆς τοῦ τάδε ἀδελφοῦ μου, γιαιτρέψέ με, καὶ κάνε με καλά. Κι' ἀμέσως ἐγιατρεύθηκα.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΘΗΣΑΥΡΟΥΣ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΜΑΣ

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΝΩΝ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

“Όπως όλοι ξέρουμε, ή Έκκλησία χρησιμοποιεί δύο Παρακλητικούς Κανόνες πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο. Τὸν Μεγάλο καὶ τὸν Μικρό. Ὁ πρῶτος ψάλλεται μονάχα κατὰ τὸν Δεκαπενταύγουστο ἐναλλάξ μετὰ τὸν δεύτερο. Ὁ Μικρὸς ψάλλεται καὶ σὲ κάθε ἄλλη πε-

Ἄπὸ τότε λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς εἶχε τέλεια πίστη πρὸς ἐμένα· κί' ὄχι μονάχα ἔπαυσε νὰ με κακολογᾷ, ἀλλὰ καὶ με τιμοῦσε ὑπερβολικὰ καὶ με ὑπεραγαποῦσε...

*

Ἐλεγε ἐπίσης γιὰ κάποιον ἄλλον Γέροντα, ὅτι ἦτανε πραότατος· κί' ὅτι γιὰ τὴ μεγάλη του ἀρετὴ καὶ γιὰ τὰ θαύματα ποῦκανε, ὅλη ἡ πολιτεία καὶ τὰ περὶχωρὰ της τὸν ἐλόγιαζαν καὶ τὸν ἐσεβόντανε σὰν Ἄγγελο.

Κάποτε λοιπὸν ἓνας ἀδελφός, ποῦ ἠσύχαζε κοντὰ σ' αὐτὸν καὶ ποῦ τὸν ἐχρησιμοποιοῦσε σὰν ὁδηγὸ του στὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ, ἐπειράχθηκε ἀπὸ τὰ δαιμόνια· καὶ μιὰν ὥρα ποῦ ὁ Γέροντας ἦτανε μ' ἄλλους πολλοὺς μαζί, ἐπῆγε καὶ τὸν ὕβρισε μ' ἐλειονότατες βρισιές. Κί' ὁ Γέροντας δὲν ἐκουνήθηκε καθόλου ἀπὸ τὴ θέση του· μόνον τὸν ἐκύτταζε στὸ στόμα καὶ τοῦλεγε — Ἄς εἶναι ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ στὸ στόμα σου, ἀδελφέ μου. Κί' ἐκεῖνος τόσο περισσότερο ἐσκύλιαζε καὶ τοῦλεγε — Ναί, φαῦλε, ποῦ καὶ τὰ γένια σου ἀκόμη σοῦ φταῖνε καὶ τὰ τρῶς· αὐτὰ τὰ λές, γιὰ νὰ σὲ πιστέψουνε πὼς εἶσαι καλωσυνάτος καὶ πρᾶος. Καὶ τ' ἀπάντησεν ὁ Γέροντας — Ἔτσι εἶναι ἀδελφέ μου· κί' αὐτὸ ποῦ λές εἶναι ἡ ἀλήθεια.

Ὅταν λοιπὸν ἔφυγεν ἐκεῖνος, ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς ποῦ εὐρέθηκεν ἐκεῖ τὸν ἀρώτησε — Πές μου, δὲν ἐταράχθηκες καθόλου τὴν ὥραν αὐτὴν. Καὶ τοῦ ἀποκρίθηκεν· ὄχι· ἀλλὰ αἰσθανόμενα τὴν ψυχὴ μου, σὰν νὰ τὴν ἔσκειπεν ὁ Χριστός. Γιατὶ πραγματικὰ πρέπει κανεὶς νὰ εὐχαριστῇ τοὺς τέτοιους· κί' ἂν μὲν εἶναι παθιασμένοι, νὰ τοὺς ἔχη σὰν γιατρούς, ποῦ τοῦ γιατρεύουν τὶς πληγές τῆς ψυχῆς του. Ἄν δὲν εἶναι καθαρὸς, σὰν εὐεργέτης του, ποῦ τοῦ χαρίζουνε τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Ἄποδοσις ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

ρίστασι κι' είναι από τις πιο αγαπημένες ακολουθίες του ὀρθοδόξου λαοῦ.

Πρὶν μιλήσουμε γι' αὐτόν, ἄς δοῦμε πρῶτα τί είναι ἕνας Κανών. Τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως ἀναπτύχθηκε κατὰ τὸν 8ον κι' ἰδίως τὸν 9ον αἰῶνα. Είναι μιὰ σειρά τροπαρίων ἀφ'ερωμένων σ' ἕνα ἅγιο, πρόσωπο ἢ σ' ἕνα εἰδικὸ θέμα. Παράδειγμα τῆς τελευταίας περιπτώσεως εἶναι ὁ περίφημος Μέγας Κανών, πού τὸν συνέθεσε ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης καὶ ψάλλεται τὴν Τετάρτη τὸ βράδυ, κατὰ τὴν Δ' ἐβδομάδα τῶν Νηστειῶν. Οἱ κανόνες εἶναι χωρισμένοι σύμφωνα μὲ τὸ γενικὸ ἀρχιτεκτονικὸ τους σχέδιο σὲ ἐννιά Ὠδές, κατ' ἀναλογία τῶν ἐννιά ἀγγελικῶν τάξεων. Κάθε Ὠδὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία, τέσσερα ἢ ἕξι τροπάρια. Δηλαδή ὑπάρχουν κανόνες, πού περιέχουν μόνο 27 κι' ἄλλοι 54 τροπάρια. Τὸ πρῶτο τροπάριο ἀπευθύνεται πάντα στὸν Κύριο. Στὸ προτελευταῖο, προηγεῖται τὸ «Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι καὶ στὸ τελευταῖο τὸ «νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων» Ἡ 9η Ὠδὴ εἶναι ἀφιερωμένη στὴ Θεοτόκο, γενικὰ σὲ κάθε κανόνα.

Ὁ Μικρὸς Παρακλητικὸς Κανὼν εἶναι ἔργο τοῦ 9ου αἰῶνος. Ποιὸς τὸν συνέθεσε; Ἀναφέρονται δύο ὀνόματα ποιητῶν τῆς περιόδου αὐτῆς, χωρὶς νὰ εἶναι βέβαιο ποῖς πράγματι εἶναι ὁ δημιουργὸς του. Κατὰ τὴν πρώτη ἐκδοχή, ὁ Μικρὸς Παρακλητικὸς Κανὼν φτιάχτηκε ἀπὸ τὸν μελωδὸ μοναχὸ Θεοστήρικτο. Κατὰ τὴν ἄλλη, πού εἶναι ἴσως κι' ἡ πιὸ βέσιμη, προῆλθε ἀπὸ τὴ γραφίδα ἐνὸς ἥρωος τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ μεγάλου ὑμνωδοῦ, τοῦ Θεοφάνους τοῦ Γραπτοῦ.

Ὁ Θεοφάνης, πού τὸ τυπικὸ τῆς Ἐκκλησίας τὸν τοποθετεῖ εὐθύς μετὰ τὸν Ἰωάννη τὸν Δαμασκηνὸ καὶ τὸν Κοσμᾶ Μαΐουμᾶ ἀπὸ ἀποψι ἀξίως, γεννήθηκε τὸ 780 κι' ἀφοῦ ὑπέστη πολλὰ μαρτύρια κατὰ τὴ διάρκεια τῆς εἰκονομαχίας, ἔγιε ἐπίσκοπος Νικσίας στὰ 842. Ἐφυγε ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν στὰ 845. Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες του γιὰ τὴν Ὀρθοδοξία, ὁ Θεοφάνης ἀσχολήθηκε καὶ μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ποίησι. Συνέθεσε κάπου 150 Κανόνες. Ὑπῆρξε βαθὺς γνώστης τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τὸ ἔργο του εἶναι μιὰ ποιητικὴ ἀνθοφορία, πού ἔχει τὶς ρίζες της στὸ ἔδαφος τοῦ θεοῦ λόγου. Ἄν ἡ μικρὴ Παράκλησις εἶναι ἀληθινὰ προῖον τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ Θεοφάνους, ἀποτελεῖ τμῆμα ἀντάξιο τῆς ὅλης του παραγωγῆς. Γιατὶ πρόκειται γιὰ Κανόνα, πού δὲν τοῦ λείπει καθόλου μιὰ ἐξαιρετικὴ ποιότης στὴ μορφή καὶ στὰ νοήματα.

Δίνουμε πάρα κάτω μιὰ ἄτεχνη, ἀλλὰ οὐσιαστικὰ ἀκριβόλογη παράφρασι τοῦ Κανόνος, ὥστε καὶ νὰ συμμετέχουμε οὐσιαστικὰ στὴ μικρὴ Παράκλησι, καταλαβαίνοντας κάθε στίχο τῶν τροπαρίων της, τῶν ἁγιογραφικῶν ἀναγνωσμάτων της καὶ τῶν εὐχῶν της.

Καί ἐπειδή μερικά σημεῖα τοῦ κειμένου ἀπαιτοῦν κάποια διασάφησι, προσθέσαμε στό κάτω μέρος τῶν σελίδων καί λίγες κατατοπιστικές ὑποσημειώσεις.

Εἶναι, νομίζουμε, αὐτός ἕνας πρακτικός τρόπος — χωρίς θεολογικές καί φιλολογικές ἀξιώσεις — γιά νά γίνη πιό προσιτή στόν νοῦ καί στήν καρδιά τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ μας ἡ ἀφθαστη σέ πνευματική καλλιότη ὀρθόδοξος λατρεία.

Ὁ ἱερεὺς

Εὐλογημένος ἄς εἶναι ὁ θεός μας πάντα, τώρα καί διαρκῶς καί στοὺς αἰῶνες τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Κατόπιν λέγεται ὁ 142ος ψαλμός, πού τόν συνέθεσε ὁ Δαυΐδ ὅταν ὁ υἱός του Ἀβεσσαλώμ εἶχε ἐπαναστατήσει ἐναντίον του¹.

Κύριε, ἄκουσε καί δέξου τήν προσευχή μου. Φέρε στ' αὐτιά σου τή δέησί μου, μέσα στήν ἀλήθειά σου. Ἄκουσέ με μέσα στή δικαιοσύνη σου. Καί μὴ ἀνοίξης δίκη στόν δοῦλο σου, γιατί δὲν πρόκειται ν' ἀποδεχθῆ ἄθῶς μπροστά σου καιεῖς ἄθρωπος. Νά, κατεδίωξε ὁ ἐχθρός τήν ψυχή μου. Ταπείνωσε στό χῶμα τή ζωή μου. Μὲ κάθισε στό σκοτάδι σάν καί νά εἶμαι μαζί μὲ τοὺς νεκρούς, πού ἔχουν πεθάνει ἀπὸ καιρό. Ἔτσι, παράλυσε πάνω μου τὸ πνεῦμά μου καί ταραχθήκε μέσα μου ἡ καρδιά μου. Θυμήθηκα μέρες παλιές, συλλογίσθηκα πάνω σέ ὅλα τὰ ἔργα σου, τὰ ὅσα ἔφτιαξαν τὰ χέρια σου συλλογιζόμεν. Ἄπλωσα κατὰ σένα τὰ χέρια μου. Ἡ ψυχή μου εἶναι μπροστά σου σάν στεγνὸ χῶμα. Γρήγορα ἄκουσέ με, Κύριε, πάει, χάθηκε τὸ πνεῦμα μου. Μὴ μού γυρίσης ἄλλοῦ τὸ πρόσωπό σου, ὅποτε θὰ μοιάσω μ' ἐκείνους πού κατεβαίνουν σέ λάκκο. Κάμε ν' ἀκούσω τὸ πρωτὶ τὸ ἑλεός σου, γιατί σέ σένα στήριξα τήν ἐλπίδα μου. Δείξε μου, Κύριε, δρόμο νά βαδίσω, γιατί σέ σένα σήκωσα τήν ψυχή μου. Γλύτωσέ με ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς μου, Κύριε, γιατί σέ σένα κατέφυγα. Μάθε με νά κάνω τὸ θέλημά σου, γιατί σύ εἶσαι ὁ Θεός μου. Τὸ πνεῦμά μου τὸ ἀγαθὸ θὰ μὲ ὀδηγήσῃ σέ ἴσια γῆ. Γιὰ χάρι τοῦ ὀνόματός σου, Κύριε, θὰ μὲ ξανακάνης νά ζήσω. Μέσα στή δικαιοσύνη σου θὰ βγάλῃς ἀπὸ τὴ θλίψι τὴ ζωή μου. Καί μέσα στό ἑλεός σου θὰ ἐξολοθρέ-

1. Πιὸ ἐξαισία προτύλαια δὲν θὰ μπορούσαν νά μποῦν στήν ἀρχὴ τοῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος ἀπ' αὐτὸν τὸν ψαλμὸ τοῦ προφητάνακτος. Τὰ θεόπνευστα καί τόσο πονεμένα αὐτὰ λόγια ἀνοίγουν τὴν καρδιά μας μπροστά στή θεία ἀγάπη καί δύναμι. Ὅπως ὁ Δαυΐδ εἶχε κινδυνέψει νά χάσῃ τὴ βασιλική του δόξα ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του, ἔτσι κι' ἐμεῖς ἀπειλούμαστε ἀπὸ τὰ πάθη καί τοὺς πειρασμούς.

ψης τούς ἐχθρούς μου καὶ θὰ κἀῆς νὰ χαθοῦν ὅλοι ὅσοι θλίβουν τὴν ψυχὴ μου. Γιατὶ ἐγὼ δούλος σου εἶμαι.

Θεὸς Κύριος καὶ φανερώθηκε πάνω μας, εὐλογημένοι αὐτὸς ποὺ ἔρχεται στὸ ὄνομά του Κυρίου (δηλαδή ὁ Χριστός) ².

Στὴ Θεοτόκο ἄς προστρέξουμε τώρα μὲ ἐπιμονή, ἁμαρτωλοὶ καὶ ταπεινοί. Ἄς πέσουμε στὰ πόδια τῆς μὲ μετάνοια ³, φωνάζοντας ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς: Κυρία, βοήθησέ μας, δείχνοντας εὐσπλαγχνία γιὰ μᾶς. Κάνε γρήγορα, γιατί χανόμαστε ἀπὸ τὰ πολλὰ μας φταιξίματα. Μὴν ἀφήνης νὰ γυρίσουμε πίσω ἄδειοι. Γιατὶ ἐσεῖνα ἔχουμε μοναδική μας ἐλπίδα.

Δόξα στὸν Πατέρα καὶ στὸν Υἱὸ καὶ στὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Τὸ ἴδιο τροπάριο

Καὶ τώρα καὶ πάντα καὶ στοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἄμην.

Δὲν θὰ σωπάσουμε ποτέ, Θεοτόε, νὰ μιᾶμε γιὰ τὴ δύναμί σου, οἱ ἀνάξιοι. Γιατὶ ἂν ἐσύ δὲν ἦσουν μπροστά, παρακαλῶντας καὶ μεσιτεύοντας, ποιὸς θὰ μᾶς γλύτωνε ἀπὸ τὸσους κινδύνους; Καὶ ποιὸς θὰ μᾶς φύλαγε ὡς τώρα ἐλεύθερους; ⁴ Δὲν θὰ ἀπομακρυνθοῦμε, Κυρία, ἀπὸ σένα. Γιατὶ πάντα σώζεις τοὺς δούλους σου ἀπὸ κάθε λογῆς δεινῶ.

Κατόπιν λέμε τὸν 50ό ψαλμό, ποὺ ὀνομάζεται «ψαλμὸς μετάνοιας». Τὸν ἔφτιαξε καὶ τὸν ἀπήγγειλε ὁ Δαυὶδ, ὅταν συναισθάνθηκε τί ἁμαρτία ἔκανε ποὺ πῆρε γυναῖκα τοῦ τῆ Βερσαβεέ, στέλνοντας τὸν ἄνδρα τῆς Οὐρία νὰ σκοτωθῆ στὸν πόλεμο.

Ἐλέησέ με, Θεέ μου, σύμφωνα μὲ τὸ μεγάλο σου ἔλεος. Κι' ἀνάλογα μὲ τὸ πλῆθος τῆς συμπόνοιας σου, σβύσε τὴν ἀνομία ποὺ ἔπραξα. Πλύνε με καλὰ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀνομία καὶ καθάρισέ με ἀπὸ τὴν ἁμαρτία μου. Γιατὶ ἐγὼ ξέρω τὴν ἀνομία μου κι' ἔχω ἀδιάκοπα μπροστά στὰ μάτια μου τὴν ἁμαρτία μου. Σὲ σένα μόνο ἁμάρτησα καὶ τὸ πονηρὸ μπροστά σου ἔκανα, ὥστε νὰ δικαιωθῆς στὰ λόγια σου καὶ νὰ βγῆς νικητῆς σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Νά, μέσα σὲ ἀνομίες

2. Εἶναι ἓνας στίχος ἀπὸ τοὺς προφῆτες. Γιατὶ τοποθετήθηκε ἐδῶ καὶ γιατί τὸν ψάλλουμε τέσσερις φορές; Γιὰ νὰ τυπωθῆ μέσα μας ἡ ἀλήθεια, ὅτι ἡ φωνὴ μας δὲν πέφτει στὸ κενό, ἀλλὰ ἔχουμε μπροστά μας τὸν Χριστὸ γιὰ νὰ μᾶς ἀκούση. Αὐτὸς εἶναι ὁ Σωτὴρ μας καὶ σ' Αὐτὸν ἀποπεινόμαστε μὲσω τῆς Παναγίας μητέρας του.

3. Ἡ μετάνοια κι' ἡ συντριβὴ εἶναι εἰς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις γιὰ νὰ ἐλκύση ὁ χριστιανὸς τὸ θεῖο ἔλεος πάνω του. Γι' αὐτὸ καὶ κοτόπιν, στὸ κατώφλι τοῦ κυρίως Κανόνος, εἶναι τοποθετημένος ἓνας ἄλλος ψαλμὸς τοῦ Δαυὶδ, ὁ 50ός, ποὺ δημιουργεῖ κι' ἐκφράζει τὴ διάθεσι τῆς μετάνοιας.

4. Νά μιὰ μεγάλη ἀλήθεια, ποὺ τὸ εὐσεβὲς Γένος μας ἀπὸ ἐκείνους τοὺς καιροὺς ὡς σήμερα δὲν ἔπαυσε νὰ τὴν τονίζει: ἡ Παναγία ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν κι' εἶναι πάντα ἡ ὑπέρμαχος στρατηγός, ἐκείνη ποὺ μᾶς φυλάει ἐλευθέρους.

πιάσθηκα στην κοιλιά τῆς μητέρας μου και μέσα σέ ἁμαρτίες με γέννησε. Ἄλλὰ νά, πού ἐσύ ἀγάπησες τήν ἀλήθεια και μοῦ φανέρωσες τὰ ἀνείπωτα και κρυφά τῆς σοφίας σου. Θά με ραντίτῃς με κλωνι θυμαριοῦ⁵ και θά καθαρισθῶ. Θά με πλύνης και θά γίνω πιό ἄσπρος κι' ἀπό τὸ χιόνι. Θά μοῦ ἀποκριθῆς, κάνοντάς με νά χαρῶ και νά εὐφρανθῶ και θά βροῦν ἀγαλλίασι τὰ ταπεινωμένα κόκκαλά μου. Γύρνα ἄλλοῦ τὴν ὄψι σου ἀπὸ τις ἁμαρτίες μου και σβῦσε ὅλες τις ἀνομίες μου. Καρδιά καθαρὴ φτιάξε μέσα μου, Θεέ μου, και πνεῦμα ἴσιο ἐγκαινιάσε στὰ βάθη μου. Μὴ με παραπετάξης ἀπὸ μπροστά σου και τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σου μὴ τὸ πάρῃς ἀπὸ μένα. Δός μου πίσω τὴν ἀγαλλίασι τῆς σωτηρίας σου και στήριξέ με με πνεῦμα, πού νά με προστάξῃ και νά τὸ ὑπακούω. Θά μάθω στοὺς ἀνόμους τοὺς δρόμους σου κι' ἀσεβεῖς θά γυρίσουν κοντά σου. Γλύτωσέ με ἀπὸ τὰ αἵματα⁶, Θεέ μου, Θεέ τῆς σωτηρίας μου. Θά χαρῆ ἢ γλῶσσα μου τὴ δικαιοσύνη σου. Κύριε, τὰ χεῖλη μου θ' ἀνοίξης και τὸ στόμα μου θά διακηρύξῃ τὸν ὕμνο σου. Γιατί, ἂν θέλησες θυσία, σοῦ πρόσφερα ἤδη· ἐσένα τὰ ζῶα, πού καίονται, δὲν σέ ἱκανοποιοῦν. Θυσία στὸν Θεὸ εὐάρετη εἶναι τὸ συντριμμένο πνεῦμα. Καρδιά συντριμμένη και ταπεινωμένη ὁ Θεὸς δὲν θά τὴν περιφρονῆσῃ. Δεῖξε τὴν ἀγαθότητά σου και τὴν ἀπαντοχὴ σου, Κύριε, στὴ Σιών κι' ἄς οἰδοκομηθοῦν τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλήμ. Τότε θά καλοδεχθῆς θυσία δικαιοσύνης, προσφορά και σφάγια στὶς φλόγες. Τότε θά βάλουν με χέρια πάνω στὸ θυσιαστήριό σου.

Α' Ὡ δ ἦ

Τὰ νερά ἀφοῦ διάβηκε σὰν νά ἦταν στεριά κι' ἀφοῦ ξέφυγε τὴν κακία τῶν Αἰγυπτίων, ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς φώναξε μὲς ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του στὸν Θεό: ἄς ψάλουμε στὸν λυτρωτὴ και Θεὸ μας⁷.

Πολλοὶ εἶναι οἱ πειρασμοί, πού με σφίγγουν και καταφεύγω σὲ σένα, ζητῶντάς νά βρω σωτηρία. Ὡ μητέρα τοῦ Χριστοῦ και Παρθένε, γλύτωσέ με ἀπὸ τις δυσκολίες και τὰ δεινά.

Με συγκλονίζουν οἱ ἐπιθέσεις τῶν παθῶν και μοῦ γειμίζουν τὴν ψυχὴ με πολλὴ μελαγχολία. Εἰρήνευέ τη, πανάσπιλη Κόρη, με τὴ γαλήνη τοῦ Υἱοῦ και Θεοῦ σου.

(Συνεχίζεται)

ΑΚΥΛΑΣ

5. Ὑσσωπος ἢ ὕσσωπον: ἓνα ἀρωματικὸ φυτό τῆς Παλαιστίνης, Σύμφωνα με μίαν ραββινικὴ ἐκδοχή, πρόκειται γιὰ τὸ γνωστὸ θυμάρι. Οἱ Ἑβραῖοι χρησιμοποιοῦσαν ὕσσωπο στὴ λατρεία τους γιὰ ραντισμούς, ὅπως ἡμεῖς τὸ δενδρολίβανο.

6. Τὸ νόημα τῆς λέξεως εἶναι: εἴτε αἱματοχυσία εἴτε γενικὰ ἢ σάρκα και τὰ πάθη της.

7. Πρόκειται γιὰ τὴ θαυμαστὴ διάβασι τῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσης ἀπὸ τοὺς Ἑβραῖους, πού βγήκαν ἀπὸ τὴ δουλεία τῆς Αἰγύπτου γιὰ νά πᾶνε στὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας. Μετὰ ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτό, ὁ Μωϋσῆς κι' οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἔψαλαν μίαν εὐχαριστήρια ᾠδὴ (Γενέσ. ιε').

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐπὶ τοῦ Ἑπισημοῦ Ἐθν. Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν ἐκονοποιοῦ ἦθη ἢ ὑπ' ἀρ. 70/1961 Ἐγκύκλιος αὐτοῦ, ἀναφερομένη εἰς τὴν δυνατότητα συμμετοχῆς τῶν γυναικῶν εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια τῶν Ἱ. Ναῶν. Τὸ κείμενον τῆς ἐν λόγῳ Ἐγκυκλίου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15-3-1961

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας
τῆς Ἐπικρατείας καὶ Ἐπισκόπους Κρήτης

Θέμα: Περὶ μὴ δυνατότητος συμμετοχῆς τῶν γυναικῶν εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια τῶν Ἱ. Ἐνοριακῶν Ναῶν.

Ἀφορμὴν λαβόντες ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4079/1912 π. ἔ. ἐρωτήματος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κερκύρας καὶ Παξῶν, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν ὑμῖν ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 11/4/2-3-1961 ἀτομικὴν γνωμοδότησιν τοῦ παρ' ἡμῖν, Νομικοῦ Συμβουλίου δὲν ἐπιτρέπεται ἡ συμμετοχὴ γυναικῶν εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτῶν ὡς μέλους τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου οἰουδήποτε ἐνοριακοῦ ναοῦ καὶ τοῦτο διότι:

α) Τὰ προβλεπόμενα τὴν σύνθεσιν τῶν ἐν λόγῳ συμβουλίων ἄρθρα 12 καὶ 13 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὀρίζουσι τὴν συγκρότησιν αὐτῶν ἐξ ἐνοριτῶν ἀρρένων, ἐνηλίκων, ἀρχηγῶν οικογενειῶν, ἐχόντων συμπληρωμένον τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν καὶ μὴ ἐχόντων ὑποπέσει εἰς τὰς ὑπὸ τῶν ὡς ἄνω ἄρθρων προβλεπομένας παραβάσεις.

β) Ἐπῆλθε μὲν ἡ ὑπὸ τοῦ Ν. Δ/τος 2620/1953 κύρωσις διεθνῶς συμβάσεως περὶ τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων τῆς γυναικός, ὅμως διὰ τὴν προσαρμογὴν τοῦ περιορισμένου ταύτης πρὸς τὰ ἐν Ἑλλάδι κρατοῦντα, ὥστε καὶ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν νὰ ἔχωμεν ἐξίσωσιν τῶν γυναικῶν πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ὡς ἄνω ἄρθροις ἀναφερομένους ἀρρένας, δεόν νὰ συντρέξῃ ἐπιψηφίσις σχετικῆς διατάξεως, τροποποιούσης τὰ ἄρθρα 12 καὶ 13 τοῦ Α. Ν. 2200/1940.

Κατ' ἀκολουθίαν τῶν ἀνωτέρω μὴ ὑφισταμένης ἄχρι τοῦδε τοιαύτης τροποποιητικῆς νεωτέρας διατάξεως νόμον, οὐδόπως συγχωρεῖται ἡ συμμετοχὴ γυναικῶν εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια, ἥτις συμμετοχὴ μόνον διὰ νόμον εἶναι δυνατόν νὰ θεσπισθῇ.

Ὁ Γενικὸς Διευθυντῆς
Β. Ἰωαννίδης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Φραγκίσκου Σκούφου, Τὸ θέαμα τῆς Ἀναστάσεως. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπ. Θεσ/νίκης, Θαυμασία Μεταμόρφωσις. — Φώτῃ Κόντογλου, Ἑμνολογία στὴν Ὀρθόδοξην Ἀνάστασιν. — Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη, Πάσχα Ρωμέικο. — Χ., Ἀδελφικά Γράμματα. Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν «Φιλόθεον Ἀδολεσχίαν» τοῦ Εὐγενίου Βούλγαρη, (Μετφρ. Θεοδ. Σπεράντσα). — Βασ. Ἡλιάδης, Δυὸ καινούργιες ζωὲς ποὺ μᾶς ἐχαιρέτησαν στὸ πανηγυρικὸ τραπέζι μιᾶς ὠραίας λαμπρῆς. — Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Εὐεργετινὸν» ἢ «Συναγωγὴ ἡθικῶν διδασκαλιῶν» Ἀπόδοσις Ἀνθίμου Θεολογίτου. — Ἀκύλα, Ὁ μικρὸς Παρακλητικὸς Κανὼν. — Εἰδήσεις.